

Katja Luukkonen

MIKKELIN KANSALAI SOPISTON
MUSIIKINOPETUSTARJONNAN
MONIPUOLISTAMINEN
– Aikuisten matalan kynnyksen bändi

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Elokuu 2014

MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

	Opinnäytetyön päivämäärä	
Tekijä(t) Katja Luukkonen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma	
Nimeke Mikkelin kansalaisopiston musiikinopetustarjonnan monipuolistaminen -Aikuisten matalan kynnyksen bändi		
Tiivistelmä Tämä opinnäytetyö on kehittävä ja kehittämishanke kohdentuu Mikkelin kansalaisopiston musiikinopetuksen monipuolistamiseen. Opinnäytetyön päätavoite on kehittää Mikkelin kansalaisopiston musiikinopetuksen kurssitarjontaa monipuolistamalla sitä Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssin avulla. Muita tavoitteita opinnäytetyössä ovat positiivisten oppimiskokemusten tuottaminen, musiikin harrastamiskipinän syöttäminen ja/ tai ylläpitäminen, sekä onnistua tekemään kurssista sellainen, jossa mahdolliset keskeytykset olisivat kurssista riippumattomia. Näkökulmani keskittyy positiivisten oppimiskokemusten tuottamiseen kurssilaisille. Mikkelin kansalaisopiston kurssitarjonta on laaja, myös musiikin osalta. Kaikki tarjolla olleet orkesterit olivat kuitenkin suuntautuneet jazz, swing, tai klassiseen musiikkiin ja osallistujien täytyi nuotinlukutaidon lisäksi hallita perusasiat omalla soittimella. Aikuisten matalan kynnyksen kurssille sai osallistua ilman aiempia soittokokemuksia ja ilman nuotinlukutaitoa, tahtoa sai olla enemmän kuin taitoa. Soitettavat kappaleet valikoitiin ryhmän toiveiden mukaisesti. Mikkelin kansalaisopisto uskoi rohkeasti kurssi-ideaani tarjoamalla puitteet toteutukselle. Aikuisten matalan kynnyksen bändikursseja toteutui kaksi. Lyhyt viikonloppukurssi ja pitkä, koko vuoden kestävä kurssi. Molempiin mahtui kymmenen osallistujaa. Viikonloppukurssille osallistuneista viisi jatkoi koko vuoden kestäneelle kurssille. Kaikilla oli jo kurseille tullessaan mielessä mitä soitinta haluaisi soittaa ja monella oli myös oma soitin mukana. Kaikki osallistujat olivat myös jo jonkin verran soittaneita ja jokainen hallitsi ainakin perusasiat soittimestaan. Huhtikuussa ryhmä esiintyi tutuista henkilöistä koottulle kutsuvierasyhteisölle. Pitkän kurssin aluksi ja molempien kurssien lopuksi teetin osallistujilla kyselyä ja lisäksi kirjasin huomioitani ylös päiväkirjaan. Kehittämishankkeeni tuloksissa nousi selkeästi esille tarve tämän tyyppiselle kurssille. Kukaan ei keskeyttänyt kumpaakaan kurssia, ryhmäkoot olivat täydet, musiikin harrastaminen jatkuu kaikilla osallistuneilla ja ehkä tärkeimpänä: jokainen kurssille osallistunut tunsikin saaneensa positiivisia oppimiskokemuksia. Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssi saa jatkoa ensi vuonna. Tulevaisuudessa voisi toimia kaksi ryhmää: toinen selkeästi aloittelijoille ja toinen jo pidemmälle soittoharrastuksessaan ehtineille. Jatkotutkimuksen voisi tehdä aikuisista bändisoiton harrastajista.		
Asiasanat (avainsanat) positiivinen oppimiskokemus, aikuinen musiikin harrastajana, elinikäinen oppiminen, motivaatio, kansalaisopiston musiikinopetus		
Sivumäärä 43 + 3 liitettä	Kieli suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Kirsi Purhonen	Opinnäytetyön toimeksiantaja Mikkelin kansalaisopisto	

DESCRIPTION

		Date of the bachelor's thesis
Author(s) Katja Luukkonen		Degree programme and option Civic Activities and Youth Work
Name of the bachelor's thesis Diversification of music instruction offerings in adult education centre of Mikkeli -Grown-ups low threshold band		
Abstract <p>This thesis is developing. The purpose of this thesis was to develop the offerings of music teaching in the adult education centre of Mikkeli by the Grown-ups low threshold band. Other purposes are producing positive learning experience, kindle and/or uphold the spark of the music hobby and make that kind of course where participants likes to attend. The perspective focuses producing positive learning experience to participants.</p> <p>The course offerings in the adult education centre of Mikkeli are extensive, also in music. All orchestras were oriented to jazz, swing or classical music and participants were able to play at least basic things in their own instrument and know the notes. Each human got participate in the Grown-ups low threshold band without any playing experience or ability to read notes. The participant got own more will than skill. The playing songs selected by parties wish.</p> <p>There came true two courses: a short weekend course and a year-lasting course. Both courses had a capacity for ten people and both were full up. Five participants of the weekend course continued to the year-lasting course. All ten have at least a little bit playing skills and many had their own instrument with them. The group performed to the audience that was comprised of familiar people. I had the participants do the questionnaire in conclusion the both courses and at the beginning of the year-lasting course. More I made my own notes.</p> <p>The results of my development project came up requirements of this kind of course. Nobody discontinued, both courses were full up, all respondents will continue the music hobby and maybe the most important thing was that everyone felt to get positive experience of learning. The Grown-ups low threshold band will also continue next year. In future there could be two groups: one to the novice and another to the advanced player. The further study could be made of adult band player hobbyist.</p>		
Subject headings, (keywords) positive learning experience, adult music hobbyist, lifelong learning, motivation, music teaching in adult education centre		
Pages 43+ 3 attachments	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Kirsi Purhonen		Bachelor's thesis assigned by Adult education centre of Mikkeli

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	KANSALAI SOPISTON KURSSITARJOTTIMELLA OLI HYVIN TILAA AIKUISTEN MATALAN KYNNYKSEN BÄNDILLE.....	2
2.1	Musikaalinen elämä	2
2.2	Mikkelin kansalaisopisto	3
2.3	Opinnäytetyö ajatuksista ideaksi	5
2.4	Yhteistyö Mikkelin kansalaisopiston kanssa	6
2.5	Kehittämisen tavoite	8
3	NÄKÖKULMIA AIKUISTEN MATALAN KYNNYKSEN BÄNDITYÖHÖN .	9
3.1	Motivaatio.....	9
3.2	Positiivisen oppimiskokemuksen rakennusaineita	11
3.3	Elinikäinen oppiminen ja aikuinen musiikin harrastajana.....	12
4	AIKUISTEN MATALAN KYNNYKSEN BÄNDIKURSSIEN VAIHEISTA ...	15
4.1	Kahden kurssin suunnittelua.....	16
4.2	Arvioinnin suunnittelua	18
4.3	Viikonloppukurssin toteutus.....	18
4.4	Lukuvuoden kestäneen kurssin toteutus	22
5	KEHITTÄMISEN TULOKSIA	26
5.1	Viikonloppukurssi.....	27
5.2	Lukuvuoden kestänyt kurssi	29
6	POHDINTA	34
	LIITTEET	
	1 Viikonloppukurssin loppukysely	
	2 Lukuvuoden kestäneen kurssin alkukysely	
	3 Lukuvuoden kestäneen kurssin loppukysely	

1 JOHDANTO

Musiikin harrastaminen on etuoikeus, joka kuuluu kaikille. Musiikki on sekä henkilökohtaisia elämyksiä, että vuorovaikutteista sosiaalista toimintaa (Saarikallio 2013, 38) ja siksi mielestäni niin mahtavaa. Kurkela (1994, 58) sanoo oivallisesti, että musiikin kautta voi toteuttaa elämänsä ja itseään – olemassaoloon. Siinä mielessä se on elämää itseään; ja siten sillä on itsetarkoitus samassa mielessä kuin elämässä yleisemminkin. (Kurkela 1994, 58.)

Tutkiessani Mikkelin kansalaisopiston kurssitarjontaa totesin sen musiikinopetustarjonnasta puuttuvan sellaisen bändiopetuksen, johon saisi osallistua ilman nuotinlukutaitoa. Mielessäni oli kytynyt ajatus bändistä, jonka markkinoinnissa tuotaisiin selkeästi esille osallistumismahdollisuus ilman aiempia taitoja. Ainoa vaatimus olisi halu oppia, eli kurssille voisivat osallistua kaikki ne, joilla on soittamiseen enemmän tahtoa kuin taitoa. Kansalaisopistossa toteutetaan vapaata sivistystyötä, joka on rikasta, monimuotoista ja moniarvoista, jonka toiminta on vapaa ulkoa asetetuista tavoitteista ja johon ihmiset osallistuvat vapaaehtoisesti (Niemelä 1999, 87), joten se oli oikea taho kohdentaa ideani. Kansalaisopisto tarjosi mahdollisuuden kokeilla uudenlaista bänditoimintaa palkkaamalla minut tuntiopettajaksi opistolle.

Opinnäytetyöni on kehittävä ja kehittämishanke kohdentuu Mikkelin kansalaisopiston musiikinopetuksen monipuolistamiseen. Opinnäytetyön päätavoitteena on kehittää Mikkelin kansalaisopiston musiikinopetuksen kurssitarjontaa monipuolistamalla sitä Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssin avulla. Muita tavoitteita ovat positiivisten oppimiskokemusten tuottaminen, musiikin harrastamiskipinän syöttäminen/ylläpitäminen, sekä onnistua tekemään kurssista sellainen, jossa mahdolliset keskeytykset olisivat kurssista riippumattomia. Tavoitteideni toteutumista kartoitin molempien kurssien päätteeksi kyselylomakkeen avulla. Näkökulmani keskittyy positiivisten oppimiskokemusten tuottamiseen kurssilaisille. Käytän käsitteitä minätietoisuus, positiivinen minätietoisuus, oppimiskäsitys, motivaatio, sekä elinikäinen oppiminen ja siihen läheisesti liittyvä aikuinen musiikin harrastajana.

Laulutaidottomille on ollut tarjolla kuoroja, mutta nyt pääsivät myös soittotaidottomat osallistumaan kurssille, jollaista ei ainakaan Mikkelin kansalaisopistossa ole ennen järjestetty. Aikuisten matalan kynnyksen bändikursseja toteutettiin kaksi: viikonlopun

mittainen kesäkurssi ja koko vuoden kestävä kurssi. Tutkiessani muiden kansalaisopistojen sivustoja, totesin bändikursseilla vaadittavan perustaitoja omasta soittimesta. Ajattelin, että Aikuisten matalan kynnyksen bändi voisi toimia käänteisenä kannustimena yksilöharjoittelulle. Kun pääsee osalliseksi yhteissoiton riemusta, ymmärtää paremmin yksilöharjoittelun merkityksen ja tärkeyden ja sen myötä motivaatio itseenäiseen harjoitteluun (toivottavasti) kasvaa.

Aikuisten matalan kynnyksen bändi erottui Mikkelin kansalaisopiston kurssitarjottimella monin tavoin. Se oli ainoa kurssi, joka keskittyi bändi- eikä orkesterisoittoon, eikä kurssille ollut pääsyvaatimuksia (esim. nuotinlukutaito). Soitettavia kappaleita ei etukäteen kategorioitu mitenkään, jotta osallistujat saivat olla itse vaikuttamassa kurssin sisältöön.

2 KANSALAI SOPISTON KURSSITARJOTTIMELLA OLI HYVIN TILAA AIKUISTEN MATALAN KYNNYKSEN BÄNDILLE

Opinnäytetyöni on kehittävä ja kehittämishanke kohdentuu Mikkelin kansalaisopiston musiikinopetukseen, jota monipuolistetaan ja kehitetään tarjoamalla kaikille kansalaisille avointa Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssia. Samalla kansalaisopiston musiikinopetuksen kurssitarjonta laajenee. Luvun aluksi kerron musikaalisesta elämästä, joka meitä kaikkia koskettaa. Sen jälkeen kuvailen yhteistyön syntymistä Mikkelin kansalaisopiston kanssa ja lopuksi kirjoitan siitä, miten päädyin opinnäytetyöni aiheeseen.

2.1 Musikaalinen elämä

Jokaisessa ihmisessä on musikaalisuutta. Elämä on musikaalista, kun ihmisellä on mahdollisuus käyttää tätä potentiaa ja ammentaa siitä sisältöä arkeensa. Musiikista on kirjoitettu paljon, mutta jostain syystä sen harrastamisesta on kirjoitettu vähän. Musiikkitarjonta on kuitenkin lisääntynyt huikasti, yhteiskunnalliset arvostukset muuttuvat ja hierarkiat murentuvat. Harrastamisen tarve kasvaa, kun ihmiset etsivät mielekkyyttä elämäänsä pirstoutuneessa ja tiukkatahtisessa arjessaan ja tällöin taidekasvatuksen merkitys korostuu. (Kauppinen & Sintonen 2004, 7.)

”Se musiikkikulttuuri, joka ilmenee ihmisessä itsessään, heidän ajatuksissaan, tunteissaan, tietämyksessään, on aivan yhtä arvokasta kuin se, mitä musiikkikulttuuriksi asiantuntijoiden taholta määritellään” (Kauppinen & Sintonen 2004, 8). Näiden kahden maailman kohtaamisella olisi mahdollista tuottaa uudenlaista yhteisöllisyyttä, ja musiikin harrastamiseen sisältyvä intensiteetti voitaisiin aktivoida yhteiseksi musiikkikulttuuriseksi voimaksi. Näin rakentuu sisällöllisesti merkityksellinen kulttuuri. (Kauppinen & Sintonen 2004, 8.)

Musiikilla on vaikutusta ihmiseen. Rauhala (1998, 175) korostaa musiikin erikoisluonnetta verrattuna muihin taiteisiin siinä, että se tavoittaa ihmisen myös fyysisesti ilman elämystasoa ja voi sitä kautta asettaa ihmisen välittömään maailmansuhteeseen ilman tajunnan tulkitsevuuttakin. Vaikka bändikurssilaisten taidot ja tiedot rakentuvat näennäisesti tasolta tasolle, helposta vaikeaan, on oppiminen näkyvän tuloksen lisäksi paljon kokonaisvaltaisempaa ja Huhtinen-Hilden (2012, 28) korostaakin herkkyyden ja ammattitaidon merkitystä oppimisen syvyyskokemusten havaitsemisessa. Kaikissa oppijoissa ne eivät näy yhtä selkeästi.

Aktiivinen musiikin harrastaja Saku Airosmaa kertoo kirjassa *Musikaalinen elämä* (2004,106) kokevansa musiikissa olevan ehkä hienointa, että sitä voi soittaa toisten kanssa ja olen täysin samaa mieltä. Hän myös kuvailee yhteissoittoa tilanteena, jossa soittajat soitollaan luovat uuden, elävän kollektiivisen organismin, joka syntyy, elää ja kuolee sävelten mukana. Soittaja on sitten osa tätä oliota, tai äänikokonaisuutta, joka on enemmän kuin yksittäisten instrumenttien summa. (Airosmaa 2004, 106.) Mielestäni Airosmaa (2004, 106) osuu asian ytimeen todetessaan ”riippumatta siitä miltä se kuulostaa ulkopuolisen korvaan - onko se todella upeaa vai todella hirveää – se on useimmiten todella hauskaa.” Sitä soittamisen iloa, riemua ja hauskuutta halusin lähteä tarjoilemaan.

2.2 Mikkelin kansalaisopisto

Kansalaisopistot ovat viime vuosikymmeninä sitkeästi ja usein vastoin valtavirtaa ylläpitäneet taide- ja taitoaineiden tarjontaa. Samaan aikaan aikuiskoulutuksessa ovat korostuneet tiedolliset ja teoreettiset tavoitteet. Musiikkikurssit ovat olleet yksi suurimmista ja suosituimmista oppiaineista kansalais- ja työväenopistoissa kautta vuosikymmenien, huolimatta kurssivalintojen vaihtuvista trendeistä ja muotivirtauksista.

Vapaatavoitteinen aikuisten musiikkiharrastus pitää pintansa, vaikka opiskelijoiden keski-ikä alenee taiteen perusopetuksen vallatessa alaa kansalaisopistoissa. (Niemelä & Luutonen 2004, 9, 45.)

Kansalaisopistot tekevät kulttuurisesti ja yhteiskunnallisesti arvokasta työtä tarjoamalla tilaisuuksia elinikäiseen musiikin harrastamiseen (Louhivuori 2004, 53), koska ilman kansalaisopistojen kursseja olisi aikuisten mahdollisuudet musiikin harrastamiseen vähissä. Sen lisäksi, että yksityistunnit ovat huomattavasti kalliimpia, niillä ollaan yksin. Mikkelin musiikkiopistossa soitinopetus on tarkoitettu pääosin lapsille ja nuorille, mutta ei aikuisia ole kuitenkaan unohdettu. Heillä on mahdollisuus osallistua kuoroon. (www.mlimo.fi.)

Gerontologinen tutkimus on osoittanut, että ihmisen toimintakyky pysyy hyvänä aina sataan vuoteen asti, jollei hän sairastu ja hän ylläpitää henkistä aktiivisuuttaan (Niemelä 1999, 74). Tämän tutkimuksen valossa voi hyvin sanoa, ettei ikä ole este harrasteryhmään osallistumiselle. Tervola (2005, 15) puhuu kansalaisopiston kursseista koulutuspalveluna, joka saa aikaan muutoksia oppijan henkisessä kapasiteetissa. Kansalaisopiston kursseille osallistuminen onkin oman henkisen aktiivisuuden ylläpitämistä parhaimmillaan. Ikä menettää merkityksensä. On upeaa, että ihminen voi koko elämänsä ajan kehittää itsessään piileviä kykyjä ja mahdollisuuksia, niiden erityispiirteitä mutta myös tasapainoa (Niemelä 1999, 77).

Mikkelin kansalaisopisto perustettiin 1920, eivätkä sen tavoitteet ole vuosikymmenien aikana kovin paljoa muuttuneet (Wirilander 2000, 103). Nykyään Mikkelin kansalaisopiston visiona on tuottaa laadukasta ja ajan tarpeiden mukaan uudistuvaa opetusta ja olla kuntalaisten omaehtoista kulttuuria esiintuova joustava, tehokas ja yhteistyökykyinen oppilaitos. (Mikkelin kansalaisopisto 2013).

Alusta asti musiikilla on ollut kansalaisopiston toiminnassa tärkeä rooli; sen lisäksi että kuoroista tuli heti opiston keskeisiä, kaikkia toimintoja yhdistäviä siteitä, kaikki tunnit oli tapana aloittaa ja lopettaa laululla. Ensimmäinen orkesteri Mikkelin kansalaisopistossa perustettiin 1933. (Wirilander 2000, 15, 17.) Viime vuonna, 2013, olisi siis voitu järjestää ”orkkatoiminnan kasikymppiset”. Sotavuosina opiston toiminta hiipui ja musiikin hiljaiselo jatkui aina 1970-luvun alkuun asti. Vuonna 1996 opistolla

oli 21 toimivaa musiikinryhmää (Wirilander 2000, 31), vuonna 2013-2014 ryhmiä on yli 70, joista yhtyeitä tai orkestereita on kuusi. Kasvu on ollut huikeaa.

Kuluvana lukuvuonna 2013-2014 on Mikkelin kansalaisopistossa tehty kaikkien aikojen ilmoittautumisennätys, kurssi-ilmoittautumisia oli helmikuussa 2014 jo yli 9200 (Laitsaari 2014). Yksittäiselle opiskelijalle opisto tarjoaa hienon tilaisuuden itsensä kehittämiseen ja ohjattuun kulttuurin harrastamiseen. Mikkelin kansalaisopisto on ajan tasalla ja rohkea kokeilemaan uutta (Wirilander 2000, 32, 104) ja tämä pitää todellakin paikkansa, innostuihan opisto välittömästi Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssi-ideastani. Kansalaisopiston sosiaalista merkitystä ei pidä unohtaa, kohtaavathan siellä yhteisen harrastuksen parissa iältään, ammatiltaan ja elämäntilanteeltaan hyvin erilaiset ihmiset (Wirilander 2000, 106).

2.3 Opinnäytetyö ajatuksista ideaksi

Opinnäytetyöni lähtökohtana oli oma kiinnostukseni musiikkia kohtaan, siitä en aikunut tinkiä, oli sitten kyseessä kehittäminen tai tutkimus. Minulla on usean vuoden työkokemus musiikinopetuksesta ja -ohjauksesta, joten tuntui luontevalta ja mielekkäältä kytkeä oma vahvuus ja mielenkiinto opinnäytetyöhön. Numminen (2013, 91) sanoo osuvasti ”mitä useampi ihminen ajattelee, että musiikin kuuntelun ohella soittaminen, laulaminen ja muut musiikkiaktiviteetit ovat mahdollisia myös hänelle, sitä enemmän musiikin hyvinvointivaikutukset saavuttavat ihmisiä”. Ajattelen samoin ja mietin, että olisi mukavaa olla viemässä ihmisiä kohti näitä musiikin hyvinvointivaikutuksia opinnäytetyöni kautta. Myös aivojen näkökulmasta katsottuna musiikki on erinomainen harrastus antaessaan optimaalista prosessoitavaa aivoillemme (Huutilainen, 2013, 109).

Huomasin nopeasti ajattelevani ainoastaan konkreettista tekemistä, tutkimuksen tekeminen ei siis pysynyt kovin pitkään vaihtoehtona. Musiikin opettamisessa aivan selkeästi eniten pidän ryhmämusisoinnista. Koen hienoa lopputulosta, sitä miten täydellisesti kappale kuulostaa, tärkeämpänä itse soittoprosessin ja sen, että kaikki halukkaat pääsevät taidoistaan riippumatta soittamaan ja nauttimaan musiikin tekemisestä.

Eräinä vuosina opetin Juvan kansalaisopistossa, myöhemmin RaJuPuSu-Opistossa, aikuisten bändiä ja nautin työstä erittäin paljon. Kansalaisopiston kurssikuvauksessa ei

silloin ollut mitään mainintaa mahdollisesta soitto- tai nuotinlukutaidosta, mutta kursseille tulleet kuitenkin hallitsivat aika hyvin soittimensa. Tästä päättelin ihmisten olet-tavan, ettei bändikurssille yleensä voi osallistua ilman kohtuullista soittotaitoa. Mie-leeni jäi kytämään ajatus bändistä, jonka markkinoinnissa tuotaisiin selkeästi esille osallistumismahdollisuus ilman aiempia taitoja.

2.4 Yhteistyö Mikkelin kansalaisopiston kanssa

Mietin opinnäytetyön aihetta paljon myös oman työllistymiseni kautta. Kansalaisopis-ton toiminta oli tuttua ja ajattelin, että vapaan sivistystyön kautta voisi olla mahdollis-ta yhdistää musiikki, sen opettaminen/ohjaaminen, ryhmätoiminta ja oma työllistymi-nen. Vapaa sivistystyö on vapaatavoitteista etsien itse oman tehtävänsä ja sen vuoksi osanottajilla on suuri vaikutus sisältöön ja toimintatapaan (Niemelä 1999, 81). Sen lisäksi, että useimmat vapaan sivistystyön toimintamuodot kehittävät ihmisen havain-to-, tuntemis- ja ilmaisukykyä, se voi toimia niiden luonteenominaisuuksien kehittäjä-nä, joiden avulla ihminen voi työskennellä itsenäisesti ryhmän jäsenenä (Niemelä 1999, 54-55).

Vapaa sivistystyön arvokas tavoite on parantaa ihmisten elämän sisältöä ja se voisi mielestäni olla myös tärkein tavoite. Parantaa ihmisten elämän sisältöä. Yhä useampi ihminen tekee henkisesti vaativaa työtä ja tarvitsee sen vastapainoksi käden taitojensa ja kätevyytensä kehittämistä sekä oman kehonsa psykofyysistä hoitoa, huolenpitoa ja rentoutusta. (Niemelä 1999, 64, 72).

Vapaa sivistystyö alkoi kiehtoa. Kokemuksieni mukaan kansalaisopistossa tiivistyy opetuksen parhaat puolet ihmisten osallistuessa kursseille kiinnostuksensa mukaisesti, joten käytöshäiriöitä tms. ryhmän toimintaan negatiivisesti vaikuttavia asioita ei juuri esiinny, eikä ole kokeita, tai muita kurssilaisille paineita aiheuttavia edistymistä mit-taavia testejä. Aloin tutkia Mikkelin kansalaisopiston kurssitarjontaa. Totesin musii-kinopetustarjonnasta puuttuvan sellaisen bändiopetuksen, johon saisi osallistua ilman nuotinlukutaitoakin. Lukuvuonna 2012-2013 Mikkelin kansalaisopistossa oli tarjolla neljä orkesteria (Big band, Jazz band, Miller sound orchestra, Soitamme klassista) ja näissä jokaisessa osallistumisen edellytyksenä oli oman instrumentin perushallinta ja nuotinlukutaito. (Kansalaisopisto 2013). Ymmärrän hyvin edellä mainittujen orkeste-reiden vaatimukset kurssilaisille. Orkestereiden olisi ollut hyvin vaikea, jollei jopa

mahdotonta, toimia ilman osallistujien omaamia perustietietoja ja – taitoja musiikista ja omasta soittimesta. Huomasin tässä ideani kokoisen aukon.

Mikkelin kansalaisopistosta tuli lopulta vastaus monille ajatuksilleni. Halusin järjestää leppoisan bändikurssin aloittelijoille, jossa olisi mahdollisuus päästä kokemaan mukavia soittohetkiä. Kohderyhmänä olisivat nimenomaan aikuiset. Vuosien saatossa olen saanut olla mukana erilaisissa ja hyvin eritasoisissa bändeissä, joko soittajana tai ohjaajana/opettajana. En todellakaan kiistä sen tunteen mahtavuutta, kun soittajat ovat taitavia ja bändi rullaa täydellisesti – ollaan porukalla flow-tilassa (josta puhun myöhemmin). Ne hetket, jolloin olen onnistunut saamaan ryhmän jokseenkin soittotaidottomia henkilöitä soittamaan sovittuun rytmiin ja tempoon, ovat kuitenkin olleet yhtä nautinnollisia. Nykyään lähes kaikki nuoret saavat halutessaan osallistua bändisoittoon peruskoulun aikana, mutta uskon suuren osan yli 30-vuotiaista aikuisista jääneen vaille bändikokemuksia. Sitä soittajien riemua omasta ja ryhmän onnistumisesta on upeaa seurata ja näitä onnistumisen kokemuksia halusin tarjota myös aikuisille.

Ainoa vaatimus kurssin osallistujille olisi halu oppia soittamaan, eli soittamiseen saisi olla enemmän tahtoa kuin taitoa. Toki soittotaitoa omaavatkin saisivat osallistua, mutta perusajatus on siinä että muutamilla soinnuilla pärjätään. Soitettavat kappaleet valikoituisivat ryhmän taitojen ja toiveiden mukaan, monia kappaleita voi pienen muokkauksen jälkeen soittaa helpotetusti. Taidoiltaan ja toimintakyvyiltään erilaisille oppijoille on mahdollista järjestää mielekkäitä ja haastavia tehtäviä sovitusten avulla (Jordan-Kilki 2013, 32) ja sitä työtä olenkin tehnyt aina ollessani ohjaus- tai opetustehtävissä. Matalan kynnyksen aikuisten bändi alkoi hahmottua tästä.

Kerroin kansalaisopistolle kurssi-ideastani ja se otettiin todella hyvin vastaan. Kansalaisopistolla on ajateltu samantyyppistä kurssia joskus aiemmin, samaan tyyliin kun heillä on ollut tarjolla laulutaidottomien kuoro. Syy siihen, ettei soittotaidottomien bändiä ollut aiemmin perustettu, on ollut puute kurssin vetäjästä. Juttelin musiikkia harrastamattomien ihmisten kanssa tulevasta bändikurssista ja kiinnostus oli ainakin ajatuksen tasolla suurta. Sen lisäksi, että opinnäytetyöni aihe oli itseäni kiinnostava, sillä oli työnantaja- ja uskonin myös että asiakaslähtöinen tarve. Yhteiskuntalähtöiseen tarpeeseen opinnäytetyöni kytkeytyy elinikäisen oppimisen merkityksellisyyden kautta. Pidin elokuussa kesäkurssina viikonlopun mittaisen bändikurssin ja syyskuussa alkoi koko lukuvuoden kestävä bändikurssi.

Halusin kurssien nimiin kuluneisuudestaan huolimatta ”matalan kynnyksen”, koska uskon sen lisäävän uskallusta osallistua kursseille. On varmasti monia aikuisia, jotka haluaisivat kokeilla bändisoittoa, mutta syystä tai toisesta siihen ei ole ollut mahdollisuuksia. Omaehtoinen bänditoiminta vaatii jo aika paljon, sekä ulkoisia että sisäisiä resursseja. Tarvitaan esimerkiksi soittotaitoa, soittimet, äänentoisto, bänditila ja sopiva, samalla tavoin toimintaan sitoutunut porukka. Bändillä on suuri riski hajota ”sisäisiin ristiriitoihin”. Alun innostuksen jälkeen saattaa olla vaikeaa pitää bändi demokraattisena ja kaikkien mielipiteitä tasavertaisesti kunnioittavana, kun jokaisella on omat visiot ja tarpeet bändin suhteen. Kansalaisopiston kurssille on helppo tulla kenen vaan; siellä on hyvätasoiset soittimet ym. laitteet valmiina, säännöllinen harjoitteluaika ja bändillä on vetäjä, jolta saa opastusta soittamiseen. Vielä jos osallistujan odotukset kurssin toteutuksen kanssa kohtaavat ja henkilökemiat ohjaajan ja muiden kurssilaisten kanssa toimivat, niin onnistumisen mahdollisuus on hyvin suuri.

2.5 Kehittämisen tavoite

Opinnäytetyön päätavoitteena on kehittää Mikkelin kansalaisopiston musiikinopetuksen kurssitarjontaa monipuolistamalla sitä Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssin avulla. Muita kehittämisen tavoitteita ovat positiivisten oppimiskokemusten tuottaminen, musiikin harrastamiskipinän sytyttäminen ja/tai ylläpitäminen, sekä onnistua tekemään kurssista sellainen, jossa mahdolliset keskeytykset ovat kurssista riippumattomia. Olisi aivan mahtavaa, jos osallistuja/-t kurssin innoittamana hakeutuisi/-vat jatkossakin musiikillisten harrastusten pariin, olkoon se esimerkiksi kuorolaulua, soittamista, musiikin kuuntelua, tanssia tai vaikka musiikkiteatteria – tekijänä tai kokijana.

Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssin viralliset tavoitteet tulivat kansalaisopiston puolelta. Esimerkiksi osallistujamäärän minimi oli kahdeksan ja maksimi kymmenen henkilöä, osallistujista oli pidettävä listaa ja jos osallistujia olisi ollut jatkuvasti alle minimin, siitä olisi pitänyt ilmoittaa vastuuopettajalle. Osallistujat asettivat itselleen omia tavoitteita kurssin alussa ja minulla oli omat tavoitteeni. Kehittämistyössä on tärkeää pystyä mittaamaan monia asioita, koska vain mitä voi mitata, voi arvioida ja mitä voi arvioida, voi kehittää (Komonen 2013).

3 NÄKÖKULMIA AIKUISTEN MATALAN KYNNYKSEN BÄNDITYÖHÖN

Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssia voisi tarkastella hyvin monesta näkökulmasta, mutta mukaan kelpuutin vain itselleni tärkeimmät ja niistä kerron tarkemmin tässä luvussa. Tavoitteenani on positiivisten oppimiskokemusten tuottaminen, joten avaan niitä käsitteitä, joiden avulla se rakentuu. Motivaatio on yksi oleellinen, mutta ei yksin riitä. Tarvitaan myös minätietoisuutta, positiivista minätietoisuutta, oppimiskäsitystä ja sokerina pohjalla virtauskokemus flow'ta. Käsitteilyyni pääsivät myös elinikäinen oppiminen ja aikuinen musiikin harrastajana.

3.1 Motivaatio

Uuden oppimisen kautta on mahdollisuus kasvattaa uutta itsetuntemusta ja vahvistaa itsearvostusta ja motivaatio on keskeinen tekijä kaikenlaisessa oppimisessa. Motivaatiota voidaan jaotella ulkoisiin motiiveihin, jolloin ne liittyvät käytännöllisiin ja hyötyarvoseikkoihin, kuten palkannousuun, sekä sisäisiin motiiveihin, joihin vaikuttavat joko tarve henkiseen kasvuun ja yleiseen kehittymiseen tai sisällöllinen kiinnostus. (Paane-Tiainen 2000, 24, 26). Uskoin Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssille osallistuvien motivaation olleen puhtaasti sisäinen. Tämän tyyppisillä kursseilla koetaan paljon tunteita ja elämyksiä, sekä tarvitaan yhteistyötaitoja. Ryhmän sisällä jäsenen välillä tulee olla jonkinasteista positiivista riippuvuutta; jokaisen yksittäisen jäsenen toiminta on sidoksissa ryhmän muiden jäsenten toimintaan (Paane-Tiainen 2000, 32). Yksin on vaikeaa olla koko bändi.

Soitettava kappale kuulostaa aina paremmalta, mitä enemmän soittajat soittavat yhteen. Musiikillista toimintaa, niin tuottamista kuin vastaanottamista, motivoivat musiikkiin liitetyt ja musiikin aikaansaamat tunnekokemukset (Saarikallio 2013, 37). Motivaatiolla on vaikutusta paitsi ihmisen käyttäytymis- ja toimintavalintoihin, alkaa esimerkiksi harjoitella soittoläksyjä, imuroida, vai katsella televisiota, sillä on vaikutusta myös siihen miten tehokkaasti ja keskittyneesti henkilö aloittaa tehtävän ja miten sitkeästi vie sitä päätökseen asti. (Lehtinen, Kuusinen & Vauras 2007, 199.)

Motiivi on perusta toiminnan aloittamiselle, jatkamiselle ja lopettamiselle ja jotta motiivi musiikkiin vieriäisi, on oltava henkilö, joka motivoituu ja musiikki, joka motivoi. Motiivilla on myös merkityssuhde, joka on suhde kokijan ja tajunnan kohteen välillä. Soitettavasta musiikista tai soittamistilanteesta syntynyt merkityssuhde on esimerkki

sellisestä elämyksestä, jota sanallisesti voi kuvata jonkinlaisena tunteena, mutta joka on totta kokijalleen ja sinänsä yhtä arvokas kuin ulkoisesti määriteltävä merkityssuhdekin. Merkityssuhde virittyy emootioissa. (Kosonen 2010, 297, 299.)

Soittamisen motivaatio pitää usein sisällään kolmenlaisia motiivityyppejä. Musiikillisissa motiiveissa soittamisen kannalta keskeiset merkityssuhteet liittyvät soittamiseen ja soitettavaan musiikkiin, esimerkiksi oma kiinnostus musiikkiin, soitettavan musiikin tuottamat elämykset ja soittamisen ilo. Suoritus- ja saavutusmotiiveissa tärkeiksi nousevat kokemukset omasta pystyvyydestä ja hallinnan tunteesta, unohtamatta velvollisuudentunnetta omaa itseä ja asettamia tavoitteita kohtaan. Vuorovaikutusmotiiveihin vaikuttavat kommunikointi opettajan ja yhteissoittokavereiden kanssa. (Kosonen 2010, 304.)

Motivaatio, luonnollisesti, voi vaihdella hyvin tilannekohtaisesti. Satunnaisilla soittelijoilla ei ole erityisiä tavoitteita soittamisen eikä varsinkaan soitonopiskelun suhteen ja heillä ajatus soittamisen aloittamisesta on voinut herätä ns. hetken mielihohteesta (Kosonen 2010, 306) – vaikkapa juuri Mikkelin kansalaisopiston kurssiopasta selatessa. Näitä satunnaisia soittelijoita uskoin olevan aikuisten matalan kynnyksen bändikurssin osallistujissa.

Tutkimuksissa on noussut esille, että selkeästi tärkein motiivi musiikin harrastamiseen on soitettu ja/tai laulettu musiikki ja musisoinnin tuottamat elämykset (Kosonen 2010, 295). Musiikki motivoi eri-ikäisiä harrastamaan ja siinä on yksi kulttuurimme rikkaus (Kosonen 2010, 308). On huomionarvoista, ettei yhteissoittajien iällä ole mitään merkitystä. Samassa bändissä voi olla hyvinkin eri-ikäisiä soittajia, yhteinen halu tehdä musiikkia riittää.

Tutkimustulokset ovat osoittaneet myös sosiaalisen kiinnittymisen vaikutuksesta sisäisen motivaation ylläpitämiseen ja vahvistumiseen. Ryhmä on jäsenilleen tärkeä ja sen vuoksi halutaan auttaa ja kannustaa kaveria. (Lehtinen, Kuusinen & Vauras 2007, 183, 257). Pitkäjänteisessä toiminnassa motivaatio usein vaihtelee (Lehtinen, Kuusinen & Vauras 2007, 214) ja silloin kun motivaatio on heikoimmillaan, auttaa hyvä ryhmähenki jaksamaan. Kaikki eivät opi yhtä nopeasti, mutta keskeisempää onkin, että oppimista tapahtuu ja tavoitteeseen päästään kun soitto soi. (Jordan-Kilkki 2013, 31).

”Musiikin soiminen luokkahuoneessa on merkki siitä, että uutta ollaan oppimassa, mutta samalla se kertoo soittamisen ilosta ja sitä kautta motivoitumisesta.” (Jordan-Kilkki 2013, 31).

3.2 Positiivisen oppimiskokemuksen rakennusaineita

Positiivinen oppimiskokemus on monen asian summa. Siihen tarvitaan minätietoisuutta, positiivista minätietoisuutta ja oppimiskäsitystä. Tässä luvussa avaan näitä tärkeitä pitämiäni rakennusaineita.

Minätietoisuudella tarkoitetaan ihmisen uskomuksia omista valmiuksistaan selviytyä tehtävästä ja käsitykset oman minän pystyvyydestä voivat syntyä monenlaisten teki-
joiden vaikutuksesta. Positiiviset kokemukset valavat yksilöön uskoa selviytyä tehtävästä, se kannustaa tarttumaan haasteeseen ja kehittämään itseään. Motivaatio laskee tai nousee minätietoisuuden avittamana tehtävätyypistä riippuen. (Lehtinen, Kuusinen & Vauras 2007, 193, 212.) Opiskelun sujuvuuden kannalta olisi hyvä tunnistaa varsinkin negatiiviset uskomukset, jotta motivaatio pysyisi korkealla. Toivoin bändikurssille rohkaistuvan myös sellaisten, jotka epäilevät omaa musiikillista pystyvyyttään. Kurssilla tulee voida tuntea olonsa turvalliseksi ja tuntea olevansa hyvä ja samanarvoinen toisten kanssa musiikillisista taidoista riippumatta. Turvallisuutta voi vahvistaa sillä, että opettaja ymmärtää oppilastaan ja arvostaa hänen näkemyksiään, sekä luomalla vääränlaisesta kritiikistä ja arvostelusta vapaan opiskeluilmapiirin (Uusikylä 1999, 35).

Positiivinen minätietoisuus ei välttämättä tarkoita optimaalisesti motivoitunutta suoritusta, vaan siihen tarvitaan virtauskokemusta, flow’ta. Silloin oma minä jää täysin ulkopuoliseksi, kohteena ovat ainoastaan suoritus ja sen loogiset ehdot. Flow -teoria perustuu yksilöiden saamiin kokemuksiin luovien tai muuten erityisen taitavien sisäisesti motivoituneiden suoritusten aikana, eikä sitä voida selittää tavallisilla ulkoiseen palkkioon, tavoitteiden luonteeseen tai oman pätevyyden pohdintaan perustuvalla motivaatioteorialla. (Lehtinen, Kuusinen & Vauras 2007, 197.)

Flow’ssa ihminen pääsee syvään psyykkisen mielihyvän tilaan keskittyessään kykujensä ylärajoilla tavoitteellisesti jonkun mielekkään ja tarpeeksi haastavan tehtävän äärellä ja tällöin haasteet eivät tunnu uhkalta, vaan ne motivoivat. Flow’ssa oppiminen

on optimaalista, toiminta yhteisöllistä ja suoriutuminen tapahtuu parhaan kognitiivisen kapasiteetin mukaisesti. (Uusikylä 2004, 29, Huotilainen 2013, 99.). Soittamisen motivaatio pysyy hyvin yllä flow'n ansiosta. Oppiminen on hyvin tehokasta kun tehtävään uppoutuessaan ajantaju häviää ja olisi upeaa, jos jokainen saisi bändikurssilla kokea flow'n, koska sen myötä koko ihmisen elämä voi muuttua paremmaksi.

Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssilla toteutuu nykyinen *oppimiskäsitys*, jossa on olennaista sosiaalinen, ryhmissä ja verkostoissa tapahtuva työskentely ja tiedon jakaminen. Opettajan rooli keskittyy enemmän oppimisen ohjaamiseen ja oppimisprosessin rinnalla kulkemiseen. Työskentelyn lähtökohtana ovat oppijan edellytykset ja kokemukset, joten oppijan oman aktiivisuuden ja toimijuuden vahvistaminen on keskeistä. Samalla oppija oppii asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen. (Jordan-Kilki, ym. 2013, 9). Bändikurssille ilmoittautui esimerkiksi monta kitaristia ja arvelin heillä olevan soittamiseen liittyviä asioita jaettavana toisilleen.

3.3 Elinikäinen oppiminen ja aikuinen musiikin harrastajana

Elinikäisestä oppimisesta puhutaan paljon, koska sen avulla varmistetaan sivistys ja osaaminen, joille maamme tulevaisuus ja hyvinvointi rakentuvat jatkuvasti muuttuvassa maailmassa. Väestön ikääntyminen tarkoittaa työpanoksen määrän pienenemistä, joten uuden oppiminen on edellytys tuottavuuden kasvulle. (Aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö 2013.)

Lain mukaan vapaan sivistystyön tulee toimia elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta, mutta elinikäinen oppiminen näyttää yhtä lailla tarvitsevan vapaata sivistystyötä. Elinikäisen oppimisen virallisia periaatteita ovat esimerkiksi usko oppimisen itseisarvoon välineellisen arvon sijasta, oppimismahdollisuuden tulee olla kaikkien ulottuvilla iästä, sukupuolesta tai työstä riippumatta, oppimisen ja opettamisen metodien monimuotoisuus hyväksytään ja oppijan omalle persoonallisuudelle, motivaatiolle ja kyvyille opiskella itseohjautuvasti pannaan paljon painoa. (Niemelä 1999, 42-43.)

Eu:n lainsäädännön mukaan elinikäisen oppimisen käsite on osaamistalouden kilpailukyvyyn kannalta välttämätön. ”Elinikäisen oppimisen tavoitteena on antaa kansalaisille välineitä itsensä kehittämistä yhteiskuntaan integroitumista ja osaamisyhteiskuntaan osallistumista varten.” (Europa Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä 2013.) Matalan

kynnyksen bändikurssille osallistuminen ei ehkä suoraan tuota työelämässä vaadittavaa osaamista, mutta se voi toimia kannustimena itsensä kehittämiseksi. Yksikin aikuisiällä saatu positiivinen oppimiskokemus voi polkaista myönteisen kierteen liikkeelle ja yhteiskuntahan tarvitsee juuri nyt jokaista oppimiskykyistä ja –haluista aikuista. Eikä pidä väheksyä mukavista soittohetkistä saadun mielenvirkeyden merkitystä ihmisen kokonaisvaltaiselle jaksamiselle.

Elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaisesti ”oppiminen on koko elämän ajan jatkuva yksilön prosessi, jossa hän yksin tai yhdessä yhteisöjensä kanssa eri tavoin hankkimaansa tietoa prosessoiden tuottaa uutta osaamista, joka voi ilmetä taitojen kehittymisenä, ymmärryksen lisääntymisenä, kykynä tulkita asioita ja ilmiöitä sekä kykyä suhtautua niihin uudella tavalla” (Niemelä 1999,43).

Jokainen vaikuttaa omaan oppimiseensa asettamalla itselleen tavoitteita, joiden kautta tulee määritelleeksi omaan oppimiseen liittyviä odotuksia ja pyrkimyksiä. Oppiminen on psykologinen tapahtuma, johon vaikuttavat monet asiat oppijan menneisyydessä ja nykyhetkessä, eikä mikään asia merkitse täysin samaa eri ihmisille. Vuosien aikana omaksutut tavat, uskomukset ja asenteet voivat muodostaa suuria esteitä ja rajoitteita oppimiselle, jollei niitä tiedosta. (Paane-Tiainen 2000, 14-15.) Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssille osallistuvilla saattoi olla esimerkiksi kouluaikaisia uskomuksia omasta epämusikaalisuudesta.

Usein oppimiskokemukset ratkaisevatkin sen, löytääkö ihminen musiikista itselleen elämänsisältöä (Huhtinen-Hilden 2013, 160) ja tämän tiedostaminen luo itselleni positiivista painetta onnistua kurssin ohjaajana. Jos kouluvuosien musiikin tunneilta on jäänyt huonoja, tai mitäänsanomattomia kokemuksia, on bändikurssi mainio paikka antaa itselle uusia mahdollisuuksia toimia musiikin maailmassa. Aina kannattaa yrittää, koska uusi positiivinen kokemus voi muuttaa vanhaa uskomusta, tapaa tai asennetta (Paane-Tiainen 2000, 24). Olisi upeaa, jos musiikista voitaisiin ajatella samoin kuin liikunnasta: kaikki voivat harrastaa omaksi ilokseen haluamallaan tavalla ja haluamallaan intensiteetillä.

Musiikkia on mahdollisuus harrastaa eri tavoin. Suomen kielen verbi ”harrastaa” määritellään ’puuhata jatkuvasti jonkin kiinnostavan asian parissa’ ja sanojen ’harrastaminen’ ja ’harras’ etymologia viittaa adjektiiviin ’harras’, jolla tarkoitetaan uutteraa,

ahkeraa ja innokasta. Harrastus voi olla intohimoista suhdetta tekemiseen, joka taitojen karttuessa vie yhä enemmän aikaa. (Kauppinen & Sintonen 2004, 9.)

Yksi elinikäisen musiikkiharrastuksen edellytys on osallistava musiikkikasvatus, joka tähdentää musiikin kuuluvan kaikille. Koulussa tapahtuvan toiminnan lisäksi tarkoitetaan myös sitä sosiaalisen elämän osaa, jossa elämäkerralliset ja yhteiskunnalliset oppimiskokemukset syntyvät. Musiikki on monin tavoin mukana niiden kokemusten välittämisessä ja luomisessa, oista muodostuu elämänmittaisen oppimisen kokonaisuus ja lopulta elämän merkitys. (Suoranta 2004, 189.) Aikuisiän omaehtoista soittamista säätelee vuosikymmenien perinne hyvän soittotaidon arvioinnista ulkopuolisen näkökulmasta. Se voi pahimmillaan estää omaehtoisen musiikkiharrastuksen juuri silloin kun siihen olisi aikaa ja mahdollisuuksia. (Kosonen 2010, 296.) Tästäkin syystä olisi musiikin opetuksen kaikilla tasoilla pohdittava miten esityksiä arvioidaan, mitä sanotaan, miten sanotaan ja kenelle sanotaan (Uusikylä 2004, 28).

Musiikki, kuten kaikki taide yleensä, edellyttää käden ja kehon taitoja ja kokonaisvaltaista ilmaisukykyä ja taiteellinen toiminta onkin yksi luovuuden perikuva. Taidon syntyminen vaatii pitkäjänteistä, sisukastakin ponnistelua ja suomalaisittain musiikki on tärkeä taiteen laji. (Niemelä 1999, 53). Musiikin opetuksessa aikuinen on sekä oppilas, että soiton harrastaja. Oppimiseen liittyy paljon edistäjiä ja esteitä, joista motivaatio on yksi ratkaiseva tekijä.

Oppimisen tulee perustua omaan mielenkiintoon ja haluun kehittää itseään, motiivina voi olla halu löytää keinoja selviytyä oman elämän haasteista ja vaikeuksista. Kansalaisopisto vapaan sivistystyön tekijänä on ”löytöretkeä omaan persoonaan ja toisaalta yhdessä tekemistä yhteiseksi koettujen päämäärien puolesta”. (Niemelä 1999, 31.) Aikuisten bändisoiton harrastamisesta ei löytynyt kirjallisuutta, toisin kuin olisi löytynyt orkesterisoitosta, mutta orkesteri on eri asia kuin bändi. Orkesterissa voi olla mukana soittimia sähköllä ja ilman, kuten jousi- ja puhallinsoittimia, mutta bändistä puhuttaessa tarkoitetaan yleensä kokoonpanoa rummut, sähkökitara(t), sähköbasso, koskettimet ja laulu – joka on oleellinen osa bändiä, mutta voi puuttua orkesterista. Orkesteri voi soittaa kaikentyylistä musiikkia, kevyttä ja klassista, bändin keskittyessä kevyeen musiikkiin.

Louhivuoren (2004, 49) tutkimuksessa työväen- ja kansanopistoissa harrastavista aikuisista ilmenee, että musiikin voiman yhteinen kokeminen ja harrastamisen sosiaalinen aspekti olivat tärkeimpiä musiikkiharrastuksen merkityksellisyyteen liittyviä tekijöitä. Aikuisella voi lapseen verrattuna olla hyvin erilaiset lähtökohdat musiikin harrastamiselle. Aikuinen lähtee harrastamaan musiikkia vapaaehtoisesti ja hänen harjoitteluaan ei (toivottavasti) kontrolloi kukaan muu kuin hän itse. Aikuisen ei tarvitse kysyä lupaa harrastuksensa lopettamiselle (vaikka onkin kohteliasta olla mukana ryhmässä lukuvuosi loppuun, vrt. ryhmän ainoa rumpali lähtee bändistä).

Monet asiat vaikuttavat oppimiseen, mutta yleistäen se on tehokkainta silloin, kun oppilas haastetaan hyödyntämään omaa oppimispotentiaaliaan maksimaalisesti. Oppilaan ollessa oppimistilanteessa aktiivisesti läsnä hän ottaa itsestään kaiken irti ja sitoutuu työskentelyyn. Hyvä pedagogi osaa antaa oppilaan taidoille sopivia kappaleita. Jos annettu tehtävä on innostava, motivoiva ja omiin taitoihin verrattuna haastava, se syventää sitoutumista soittamiseen ja harjoiteluun. Parhaimmillaan palkintona on opitun kappaleen soittaminen yhdessä toisten kanssa tai opitun jakaminen laajemmin eli esiintyminen. (Jordan-Kilkki 2013, 31.)

Bändisoitossa jokainen voi haastaa itsensä juuri niillä taidoilla mitä sillä hetkellä omistaa, kunhan kappale on soinnukseltaan tarpeeksi helppo kaikille. Esimerkiksi aloittelija voi kokea täydellistä onnistumista jo siitä, että pysyy katseellaan mukana koko kappaleen ajan eli tietää nuotissa missä ollaan menossa vaikka kädet eivät vielä ehtisikään joka sointuun mukaan. Jonkun verran soittanut voi iloita ehtiessään soittamaan jokaisen soinnun, ilman mitään rytmisiä kuvioita, joiden soittamisessa taas pidemmälle ehtinyt soittaja haastaa itsensä.

4 AIKUISTEN MATALAN KYNNYKSEN BÄNDIKURSSIEN VAIHEISTA

Tässä luvussa kerron sekä kesällä toteutetun viikonloppukurssin, että koko lukuvuoden kestäneen kurssin suunnittelusta ja toteutuksesta. Kurssien ennakkosuunnitelmat olivat aika samankaltaisia, joten kerron niistä yhteisesti. Toteutusta avaan selkeyden vuoksi omien otsikoiden alla.

4.1 Kahden kurssin suunnittelua

Ajatukseni Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssista poiki kaksi näennäisesti samanlaista kurssia; viikonloppunmittaisen kesäkurssin (15h) ja koko lukuvuoden kestäneen kurssin (2h/vko). Kurssien yhtäläisyys oli siinä, että molempiin sai osallistua ilman nuotinlukutaitoa ja ilman aiempia bändi- tai soittokokemuksia. Oli kuitenkin selvää, ettei kolmen päivän kurssin aikana ehtisi kovin ihmeellistä soittotaitoa saamaan, joten viikonloppukurssi oli ennemminkin mahdollisuus saada pientä kokemusta siitä miltä yhdessä soittaminen tuntuisi ja miten pienillä taidoilla soittamiseen voisi päästä kiinni. Arvelin viikonloppukurssille osallistuvan ainakin hieman soittotaitoa omaavia. Soittotaidon kehittyminen on pitkä prosessi, joka vaatii aikaa ja harjoittelua ja siinä on mahdollista päästä alkuun lukuvuoden kestäväällä kurssilla.

Molempien kurssien ideana oli päästä nauttimaan rennosta yhteissoitosta ja olemaan osa bändiä turvallisessa porukassa. Turvallisella tarkoitan hyväksyvää ja virheet sallivaa ilmapiiriä. Soittajalla täytyy olla varmuus siitä, ettei hänen epäonnistumisilleen naureta eikä niihin kyllästyä. Jos ryhmässä on hyvin eritasoisia soittajia, vaatii edistyneimmiltä kärsivällisyyttä kun esimerkiksi kappaleen muutaman tahdin pituista ”helppoa” kohtaa soitetaan uudelleen ja uudelleen ja kohta sama toistuu muutaman tahdin päästä. Kenenkään ei tarvitse näillä kursseilla osata yhtään enempää, kuin osaa. Pidin myös tärkeänä, että kurssilainen tuntee olonsa tasavertaiseksi suhteessa muihin osallistujiin, soittotaidosta riippumatta. Jos kurssilainen saa kokea onnistumista, olen itse onnistunut.

Lukuvuoden kestäväälle kurssille ajattelin osallistuvan todennäköisesti enemmän sellaisia aikuisia, joilla ei välttämättä ole ollenkaan soittotaitoa. Aivan kuten kurssin kuvauksessa kerrottiin ”*kurssille voivat osallistua ne, joilla on soittamiseen enemmän tahtoa kuin taitoa*”. Kurssiesitteen tekstiä miettiessäni pyrin tuomaan selkeästi esille, että kohderyhmänä olivat soittotaidottomat ja jonkin verran osaavat. Toki hyvän soittotaidon omaavatkin saivat osallistua, mutta heidän täytyi ymmärtää että kurssilla joutuu todennäköisesti odottelemaan jonkun verran varsinaisen yhteissoiton alkamista. Erityisesti silloin, jos suurin osa on aloittelijoita. Ryhmän niin halutessa, olisi mahdollista käydä ryhmänä kaikki bändisoittimet läpi. Se voi helpottaa ”oman” soittimen valintaa, vaikka luultavasti jokaisella onkin joku tietty soitin jo mielessä, mutta se voi

olla myös apuna ”kakkossoittimen” valinnassa. Sitä tarvitaan, jos käykin niin, että kahdeksan haluaa soittaa vaikka rumpuja ja kaksi bassoa.

Hyvässä opintoryhmässä on 8-12 henkilöä, koska tällainen määrä pystyy työskentelemään hyvin yhdessä (Paane-Tiainen 2000, 38) ja Aikuisten matalan kynnyksen bändi rajattiin pienen pohdiskelun jälkeen kymmeneen osallistujaan. Yleensä bändeissä on 4-5 henkilöä laulajan lisäksi: rumpali, basisti, kosketinsoittaja, kitaristi(t). Rumpali ja basisti luovat pohjan koko bändisoitolle. Heidän jälkeen tulevat kitaristi(t) ja kosketinsoittaja, joista tosin jälkimmäinen jätetään helpoiten bändistä pois, syystä tai toisesta. Hyvin toteutettu ryhmäopetus mahdollistaa musiikkitaitojen kehittämisen ohella myös esimerkiksi ystävyysiteiden luomisen (Numminen 2013, 92), joka ei olisi ollenkaan huono asia. Jos hyvä tuuri kävisi, ryhmäläiset, tai osa heistä voisi jatkaa vapaamuotoista soittamista yhdessä.

Kurssilaiset saisivat esittää kappaletoituksia pitkin vuotta. Tuntematta ryhmää ja osallistujien taitoja ei voi tehdä lukkoon lyötyjä kappalevalintoja, ainakaan kovin pitkälle. Vaihtoehtoja täytyisi tuki olla tarjolla. Kappaleet tulisivat olemaan helpohkoja, pääosin 2-3 soinnun kappaleita, jotka ovat joko kolmi- tai nelijakoisia. Tahtilajin vaihtoksia ei kappaleen sisällä tulisi tekemään ja kosketinsoittajat pysyisivät todennäköisesti kolmisoinnuissa. Jos toivekappaleet osoittautuisivat liian vaikeiksi, voisin joistakin niistä sovittaa ryhmälle soveltuvia versioita. ”Yhteismusisoinnissa voi harvoin olla liian yksinkertaista materiaalia, jos tavoitteena on ehtiä sovittaa oma soittaminen osaksi toimivaa kokonaisuutta” (Salakka 2013, 115).

Ensimmäisen kerran tarkoituksena olisi kartoittaa toiveita ja taitoja, tehdä olo mukavaksi ja ryhmää tutuksi. Viikonloppukurssilaisille tehdään ennakkokysely osallistujan toiveista sähköpostitse. Ryhmäläisten tulee tuntea olonsa turvalliseksi, tämä kurssi olisi se paikka jossa saisi mokata vaikka kuinka monta kertaa samassa asiassa, eikä kukaan nauraisi. Suunnittelin käyvämmekä kaikki soittimet päällisin puolin läpi, kuitenkin niin, että jokainen pääsisi hieman jo kokeilemaan. Rummuilla perusbeat yhdessä ohjaajan kanssa onnistuu aika helposti, koskettimilla saa soinnun painamalla kolmella sormella joka toisen valkoisen koskettimen alas, bassossa ei tarvitse näppäillä kuin yhtä kieltä. Kitara on ehkä vaikein, mutta siinäkin voi käyttää helpotettuja kolmen kielen soitintoja. Kaikkia soittimia olisi kuitenkin mahdollisuus kokeilla.

Kanoottilaulun avulla voisi tehdä kiertävän harjoituksen, koska kappaleessa on vain yksi sointu. Muutama säkeistö ja soittajat vaihtuisivat. Tätä voisi jatkaa niin kauan että kaikki halukkaat ovat saaneet kokeilla jokaista haluamaansa soitinta. Koin ja koen edelleen tärkeämpänä sen, että soittaja onnistuu soittamaan kappaleessa vaikka vain yhden soinnun kunhan se tulee oikein otettuna ja oikeaan aikaan, kuin yrittää ehtiä soittaa kaikkia sointuja. Silloin käy helposti niin, että soinnut ovat vähän sinnepäin eivätkä ihan oikeaan aikaan.

4.2 Arvioinnin suunnittelua

Kerroin molempien kurssien alussa tekeväni kurseista opinnäytetyöni Mikkelin ammattikorkeakoululle ja varmistin, että kaikille sopi pienen kyselyn teettäminen molempien kurssien lopussa ja myös pitkän kurssin alussa. Pidin molemmilla kurseilla päiväkirjaa, johon kirjasin ajatuksiani ja havaintojani bändin toiminnasta ja näitä huomioita tuon esiin myöhemmin tekstissä. Viikonloppukurssin loppukyselyssä oli viisi kysymystä. Minua kiinnosti tietää mikä motivoi ihmiset lähtemään kurssille, oliko heillä oppimistavoitteita ja saivatko he positiivisia oppimiskokemuksia. Kysyin myös kehittämisehdotuksia kurssille ja lopuksi oli vapaa sana. Kysymysten ollessa avoimia, oli mahdollista vastata vain sanalla tai kahdella. Kehotinkin kurssilaisia olemaan monisanaisia ja rehellisiä vastauksissaan, jotta saisin materiaalia työhöni.

Koko lukuvuoden kestäneellä kurssilla teetin alkukyselyn, jossa kysyin mikä motivoi lähtemään kurssille ja oliko omalle oppimiselle asetettu tavoitteita. Jos oli, niin millaisia tavoitteita. Viimeisellä kerralla kysymyksiäni olivat omien tavoitteiden saavuttaminen, saiko kurssilla onnistumisen kokemuksia ja jos, niin mitkä seikat vaikuttivat niihin, miten musiikin harrastaminen vastaajan kohdalla jatkuu, oliko kurssin kynnys tarpeeksi matala, sekä lopuksi sai vielä kirjoittaa kehittämisajatuksia ja muita mieleen tulevia asioita.

4.3 Viikonloppukurssin toteutus

Pidin Mikkelin kansalaisopistolla kesäkurssina 15h:n mittaisen Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssin 16.-18.8 (pe klo 18-20.15, la-su klo 10-14.30) ja kesäkurssin esitteessä bändikurssista kerrottiin seuraavasti: ”Rentoa bändisoittoa. Kurssille voi osallistua kaikenlaisella soittotaidolla ja -kokemuksella. Myös laulajat ovat tervetullei-

ta. Soitettavat kappaleet valitaan ryhmän toiveiden mukaan. Opistolta löytyy soittimia, mutta myös oman soittimen voi ottaa mukaan. Soittimista sovitaan ilmoittautuneiden kanssa erikseen.” (Mikkelin kansalaisopisto 2013).

Kurssi järjestettiin Mikkelin kansalaisopiston auditoriossa (musiikkiluokka) osoitteessa Otto Mannisenkatu 10, Mikkelä. Kesäkurssin hinta oli 30e, kurssille otettiin enintään 10 opiskelijaa ja ilmoittautuminen alkoi 8.4.2013. Tarkistettuani ilmoittautumislanteen kansalaisopiston sivuilta 30.5.2013, kurssi oli täynnä ja yksi henkilö varasijalla. Ajattelin silloin, että myös koko vuoden kestäväälle kurssille voisi löytyä tarpeeksi tulijoita

Lähetin jokaiselle osallistujalle ennen kesäkurssin alkamista sähköpostia, jossa pyysin heitä kertomaan aiemmista soittokokemuksistaan, mitä soitinta haluaisivat kurssilla keskittyä soittamaan (vai haluaako kokeilla useampia), sekä mahdollisia kappale- tai muita toiveita kurssiin liittyen. Kun sain hieman tietoa osallistujien soittotaidosta ja soitintoiveista, pystyin valikoimaan ja työstämään toivekappaleista ryhmälle sopivia kappaleita. Kerroin kurssilaisille opinnäytetyöstäni vasta ensimmäisellä kokoontumiskerralla, joten en käy läpi sähköposteissa ilmenneitä asioita yleistä tasoa tarkemmin.

Kansalaisopiston musiikkiluokassa, joka on auditorio, on hyvät puitteet bändisoitolle. Siellä on pa-laitteisto, akustiset rummut, sähkökitara ja basso vahvistimineen, sähkö- ja akustinen piano, sekä congat. Aluksi sähkökitara ja basso puuttuivat, koska opiston periaatteisiin kuuluu, että jokainen tuo kurssille oman soittimensa ja rumpali tuo kappulat. Koin ensimmäisen kynnyksen bändikurssille tulevan heti siinä, jos ei ole omaa soitinta. Tarkoituksena oli kuitenkin rohkaista kurssille sellaisia, joilla olisi tahtoa mutta ei taitoa. Juttelin asiasta kansalaisopiston musiikin vastuuopettaja Krystian Tęsarzykin kanssa ja hän ymmärsi asian.

Mielestäni kansalaisopisto osoittikin upeaa joustavuutta ja yhteistyöhalukkuutta ostamalla luokkaan uuden sähkökitaran ja basson. Lukuvuoden kestävä bändikurssin ilmoittautuminen ei ollut vielä tässä vaiheessa edes alkanut, joten takeita koko kurssin toteutumisesta ei vielä ollut. Omia rumpukapuloita kuljetin mukana. Musiikkiluokassa oli tehty suursiivousta kesällä ja bändikalusto oli laitettava paikoilleen ennen kesäkurssiamme. Sovimme Krystianin kanssa päivän, jolloin yhdessä laittaisimme luokan kuntoon, mutta tullessani paikalle hän olikin jo ehtinyt laittaa kaiken kuntoon.

Kesäkurssille osallistuneista en tuntenut ketään entuudestaan ja osallistujatkin olivat pääosin vieraita toisilleen. Tämä toi oman positiivisen jännityksensä viikonloppuun ja mielestäni nämä kaikki kymmenen olivat todella rohkeita lähtiessään mukaan tunte mattomaan. Oman soittotaidon esilletuominen ei ole helppoa, varsinkin jos se omasta mielestä on kovin vaatimaton.

Yllättävää oli se, että kesäkurssille ilmoittautuneista vain kaksi oli naisia. Ei kurssilaisten sukupuolella ole merkitystä kurssin onnistumisen kannalta, mutta huomasin alitajuisesti ajatelleeni kurssille osallistuvan lähes saman verran kumpaakin sukupuolta. Ehkä se kertoo bändisoiton ”miehekkäästä” maailmasta: suurin osa bändeissä soittavista ovat edelleen miehiä, naisten ollessa enemmän solistin roolissa. Lopulta kursilla oli vain yksi nainen; erittäin hyvä, laajan ambituksen omaava laulaja. Yksi osallistuja ei tullut paikalle lainkaan, hän ei myöskään vastannut ennalta lähettämiini sähköposteihin. Tämä oli harmillista, koska yksi henkilö olisi ollut varasijalla.

Yllättävää, vaikka samalla hyvin ymmärrettävää, oli myös ilmoittautuneiden oman soittotaidon vähättely ja mitätöinti ”oon sellanen pöytälaatikkosoittelija vaan”. On vaikeaa sanoa osaavansa jotain ilman, että heti pidetään kehuskeluna. Meidän suomalaisten pitäisi oppia enemmän arvostamaan itseämme ja taitojamme. Havaitsin selvästi jännitystä muiden osaamisen tasoa kohtaan, vaikka kysymyksessä nimenomaan oli matalan kynnyksen kurssi, siis bändisoittoa aloittelijoille. Kukaan soittajista ei kuitenkaan ollut täysin aloittelija. Kaikki hallitsivat ainakin soittimensa perusasiat.

Käydessämme kesäkurssilaisten kanssa pientä sähköpostikeskustelua etukäteen, kysyi eräs osallistuja voisiko kappaleista saada etukäteen tietoon nimet ja sävellajit. Jokainen voisi halutessaan vaikka netistä kuunnella etukäteen mitä tullaan soittamaan ja joku voisi halutessaan jopa hieman harjoitella. Miten loistava idea se olikaan! Se varmasti myös hieman rauhoitti jännittyneitä mieliä, kun tiesi mitä kappaleita oli tulossa – muiden kurssilaisten soittotaidoista kun kukaan muu ei etukäteen tiennyt mitään. Laitoin suunnittelemani kappaleet sävellajeineen sähköpostilla kaikille kurssilaisille, ilman minkäänlaista harjoittelu- tai edes tutustumispakkoa.

Rumpaleita oli kaksi ja päätimme soittaa kaikki kappaleet niin, että molemmat pääsivät soittamaan. Basistiksi ilmoittautui yksi ja hän toi oman bassonkin tullessaan. Eräs kitaristeista soitti muutaman kappaleen myös bassolla. Kitaristeja oli eniten, yhteensä

kuusi. Kaikilla heillä oli mukanaan oma kitara: yhdellä akustinen, yhdellä puoliakustinen ja neljällä sähkökitara ja kolmella heistä oli myös oma vahvistin mukanaan. Opiston kitaralla ei lopulta soittanut kukaan, mutta vahvistin oli käytössä. Laulajia oli yksi. Kukaan ei halunnut yrityksistäni huolimatta soittaa pianoa/koskettimia, joten soitin sitä itse. Kun kaikilla oli oma soitin valmiina, jätin soitinkokeilut kokonaan pois.

Kesäkurssi onnistui mielestäni todella hyvin. Tunnelma oli rento, tekemisen meininki kova ja olin itse enemmän kuin innoissani. Olin monistanut etukäteen kaikille nuotit viiteentoista helpohkoon, yleisesti tunnettuun kappaleeseen. Aluksi katsoimme kappaleen soinnut ja rakenteen läpi, sitten aloitimme soittamisen. Hankalissa paikoissa pysähdyimme ja kertosimme kohtaa sen verran, ettei tarvinnut enää ”kompastua”. Soitimme kappaleita ”läpi” eli siinä vaiheessa vaihdoimme seuraavaan, kun pystyimme soittamaan kappaleen keskeytyksettä alusta loppuun rakennetta seuraten ja kun se kuulosti korviimme riittävän hyvältä. Ehkä juuri tästä syystä ehdimme soittaa kappaleita paljon enemmän kuin olin ajatellut. Se ei tietenkään mitään haitannut – kiitos Internetin ihmeellisen maailman, josta saa lähes jokaiseen kappaleeseen katsottua nopeasti soinnut, meillä riitti soitettavaa.

Kun omalla tyylillään komppaavia kitaristeja oli monta, olisi joku voinut luonnehtia äänimaailmaa ainakin ajoittain sekavahkoksi. Mielestäni se ei ollut kovin oleellista, kun äänen voimakkuudet pysyivät aisoissa ja olivat keskenään edes jotenkin balanssissa. Eniten soittaneilla vahvistimet olivat luonnostaan hieman kovemmalla kuin vähän soittaneilla. En olisi hyväksynyt sellaista, että osan kurssilaisista olisi pitänyt olla välillä soittamatta vain jotta kuulostaisi paremmalta. Tämä kurssi oli juuri se paikka jossa sai harjoitella yhteissoittoa, yhteisessä rytmissä pysymistä. Paljon soittamisen seurauksena moni sanoikin sormien ihon olevan kipeänä, olihan soittoa tullut muutama päivään todella monta tuntia.

Perjantaina emme pitäneet varsinaista taukoa lainkaan, lauantaina ja sunnuntaina pidimme pienen evästauon noin klo 12.30. Juttelimme lauantain evästauolla, että koko vuoden kestäväällä kurssilla tullaan miettimään soittajien keskinäisiä komppeja, fillejä, sooloja ym. kappaleen kokonaisuuteen vaikuttavia tekijöitä, mutta viikonloppukurssilla ei käytetä lyhyttä aikaa niihin asioihin, vaan keskitytään itse soittamiseen. Jokainen kurssille tulija halusi soittaa bändissä ja sitä he myös saivat tehdä. Kävi kuitenkin tuuri, että pianoa lukuun ottamatta kaikille soittimille löytyi soittaja, myös mikrofonille.

Kurssi olisi ollut hieman erilainen, jos kaikki kymmenen olisi halunnut soittaa vaikka kitaraa.. Kurssin lopuksi osallistujat vastasivat kyselylomakkeeseen (liite 1).

4.4 Lukuvuoden kestäneen kurssin toteutus

Lukuvuoden kestänyt Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssi alkoi 13.9.2013. Perjantaisin klo 17.30-19 kokoontuneelle bändikurssille tunteja kertyi syksylle 24 ja keväälle 28. Myös tämä kurssi järjestettiin Mikkelin kansalaisopiston auditoriossa (musiikkiluokka) osoitteessa Otto Mannisenkatu 10, Mikkeli.

Lukuvuoden kestävä kurssin hinta oli 76 euroa ja tällekin kurssille mahtui 10 osallistujaa. Kurssista ilmoitettiin kansalaisopiston nettisivuilla ja loppukesästä joka talouteen jaettavassa kansalaisopiston kurssiesitteessä, johon kirjoitin: ”*Kurssi on tarkoitettu kaikille, joilla on bändisoittamiseen enemmän tahtoa kuin taitoa. Soittotaitoa (koskettimet, kitara, basso, rummut, laulu) saa olla, mutta kurssille voi osallistua ilman. Soitettavat kappaleet valitaan ryhmän toiveiden ja taitojen mukaan.*” Ilmoittautuminen kurssille alkoi 27.8.2013 klo 14.

Kurssille ilmoittautui maksimimäärä, kymmenen henkilöä. Viisi heistä oli kesäkurssille osallistunutta ja kolme oli itselleni muuten vain entuudestaan tuttua, joten itselleni uusia tuttavuuksia tuli kaksi. Nyt toteutui myös alitajuinen ajatukseni sukupuolijakaumasta: puolet oli naisia ja puolet miehiä, kaikki iältään jo täysin aikuisia. Olin aivan eri tilanteessa, kuin ennen kesäkurssia, koska nyt tiesin ja jotenkin tunsin kahdeksan henkilöä ja heidän soittotaitonsa ennalta. Tästä syystä ei tuntunutkaan hyvältä ajatukselta lähettää sähköpostia osallistujille etukäteen ja kysellä heidän soittotaidoistaan. Tuntui mielekkäämmältä jutella ensimmäisellä kerralla yhteisesti.

Ensimmäisellä kerralla paikalle tuli yhdeksän. Kymmenes osallistuja ilmoitti harmiksenensa olevan sairaslomalla ensimmäiset kolme kertaa. Jokainen sai kertoa sen verran itsestään ja musiikillisesta taustastaan kuin halusi, sekä toiveensa kurssin suhteen. Kirjasin toivekappaleet ylös. Jännitystä oli ilmassa, tietenkin. Tämän porukan kanssa veivaisimme kappaleita koko lukuvuoden joka perjantai-ilta, tämä olisi jatkuvaa ryhmätöitä. Ilmapiiri oli hyväksyvä ja ryhmä tuntui heti alusta mukavalta ja toimivalta. Pyysin osallistujia vastaamaan alkukyselylomakkeeseen (liite 2). Viikonloppukurssin palaute oli ollut niin positiivista, että koko lukuvuoden kestänyt kurssi oli helppo

aloittaa samalla asenteella. Kitaristeille komppiehdotuksia oli ainoa konkreettinen kehitysehdotus ja sen yritin pitää mielessä pitkin lukuvuotta.

Kahdella oli mukana oma sähkökitara ja vahvistin, yhdellä basso ja vahvistin, yhdellä basso ja kahdella oli mukana rumpukapulat. Jokaisella oli selkeästi mielessä mitä haluaisi soittaa. Kahdeksan halusi keskittyä yhteen soittimeen: kaksi bassoon, kaksi rumpuihin, kolme kitaraan, sekä yksi tahtoi keskittyä laulamiseen. Kaksi oli ajatellut useampaa soitinta, toinen rumpuja ja koskettimia ja toinen heistä rumpujen ja koskettimien lisäksi myös laulua. Mutta rumpaleita kun oli jo kaksi ja kosketinsoittaja puuttui, toinen sanoi keskittyvänsä mielellään koskettimiin (sähköpianoon) ja toinen keskittyisi mielellään lauluun ja pianoon, tässä järjestyksessä.

Soitinjako meni lopulta hyvin. Kaikkiin soittimiin riitti soittajia, eikä mikään soitin jäänyt ilman soittajaa. Kymmenen hengen bändi on iso, kun soittimina ovat vain rummut, kitara, basso, piano ja laulu. Kaikki kurssilaiset hallitsivat ainakin jonkin verran perusasioita soittimellansa, joten se muutti vähäiset ennakkosuunnitelmani. Kenenkään kanssa ei ollut tarvetta lähteä ihan alkeista, joten jätimme tälläkin kurssilla eri soitinkokeilut välistä kokonaan.

Sovimme ryhmän kesken, että jokainen saisi ehdottaa toivekappaleita ja vaikeammat kappaleet otettaisiin käsittelyyn vasta keväämmällä. Kokoontumisten välillä ei ollut harjoituspakkoa, vaikka jokaisella olikin kotona oma instrumentti ja aika moni ainakin joskus kappaleita kotona soitteli. Ryhmä osoittautui varsin joustavaksi kappaleiden suhteen. Vain harvoihin kappaleisiin joku kommentoi, ettei niin välittäisi siitä. Maailmassa on kuitenkin niin paljon kappaletarjontaa, että kaikille kelpaavia kappaleita löytyy aika helposti.

Uutta kappaletta aloittaessamme kävimme ensin läpi tahtilajin, soinnut, rakenteen ja muita mahdollisia huomioitavia asioita. Koskettimilla näytin soinnut ja kompin. Kitaristien kanssa pidin mielessä kesäkurssin palautteessa ollutta kehittämissuunnitelmasta eri kitarakompeista, mutta annoin kitaristien päättää itse soittavatko omalla tyyllillä vai annanko jonkun ehdotuksen. Kitaristeista kahdella oli useimmiten oma visio kompista ja mielestäni se oli hyvä niin. He myös vuorottelivat soolojen kanssa. Kolmannen kitaristin, samoin kuin toisen basistin kanssa mietimme yhdessä mahdollista soittotapaa.

Toisella basistilla oli runsaasti soittokokemusta ennestään ja hän luki sujuvasti nuotteja, joten hänellä oli myös paljon omia visioita mahdollisista soittokuvioista.

Tein lähes jokaiseen kappaleeseen sointulapun, joka helpotti mukana pysymistä. Sointulapusta on riisuttu kaikki ”ylimääräinen” pois. Osa seurasi nuoteista, osa sointulapusta. Nuotin selkeys, tai sekavuus, vaikutti myös siihen, kummasta paperista oli mielekkäämpi seurata. Joulun asti laitoin kaikki kappaleet myös liitutaalulle. Toisin sanoen kopioin sointulapun taululle ja rumpukapalalla sitten näytin missä tahdissa ollaan menossa. Olen kokenut tämän systeemin hyväksi aiemmissa töissäni ja hyvin se taas palveli tarkoitustaan – vaikka onkin fyysisesti raskasta seistä pitkään vinoissa (jottei olisi kenenkään näkökentän edessä) toinen käsi ylhäällä. Toki olisi ollut helpompaa ja nopeampaa, jos käytössä olisi ollut dokumenttikamera, jolla paperin voi heijastaa seinälle. Se olisi myös säästänyt niskahartiaseutua, kun olisi voinut pöydän ääressä istuen kynällä näyttää missä ollaan menossa.

Yksin soittaessa tempo voi huojua miten vain ja keskeytyksen jälkeen voi rauhassa jatkaa omaan tahtiin, mutta bändisoitossa tuleekin hankaluuksia jos/kun itse putoaa kärryiltä ja bändi vaan jatkaa eteenpäin. Oli helpompaa pysyä mukana, kun pystyi taululta katsomaan missä oltiin menossa. Silloin ei myöskään tarvinnut erikseen keskittyä rakenteen seuraamiseen. Pikkuhiljaa syksyn edetessä ja taitojen kehittyessä katseita alkoi siirtyä taululta omaan paperiin.

Usein aloitimme jollain edelliskerran ”vanhalla” kappaleella, ikään kuin lämmittelynä. Sitten otimme työn alle uuden kappaleen, joskus jopa kaksikin, riippuen kappaleen/kappaleiden vaativuudesta. Jos uutta kappaletta oli soitettu ”riittävästi” ja tuntia oli jäljellä 10-15 minuuttia, soitimme lopuksi vanhoja, hyvin kulkevia kappaleita. Siitä jäi aina kiva fiilis.

Oli myös kertoja jolloin ei otettu uutta kappaletta, vaan keskityimme harjoitteluun/kertaamaan vanhoja kappaleita. Ryhmän toiveet ohjailivat hyvin pitkälle koontumiskertojen sisältöä ja eräs toimiva idea tulikin juuri ryhmäläiseltä. Hänen ehdotuksestaan aloimme etukäteen sopia, mikä kappale ainakin otettaisiin käsittelyyn seuraavalla kerralla. Näin jokainen voisi halutessaan tutustua kappaleeseen etukäteen ja vaikka harjoittelakin sitä. Muistuttelin kuitenkin, ettei ole mitään velvollisuutta, pakkoa tai painetta harjoitella kappaleita viikon aikana, jos ei itse halua.

Joulun jälkeen ensimmäisellä kerralla keräsin listan uusista toivekappaleista. Olin ottanut mukaani ison pinon kirjastosta lainaamia nuottikirjoja, joista löytyikin monta ehdotusta. Muutama laitto vielä viikolla sähköpostilla ja tekstiviestillä toiveita tulemaan, joten kappaleita oli tiedossa pitkäksi aikaa. Toivekappaleet olivat selkeästi vaikeampia kuin syksyllä, niissä sai olla haasteellisuutta.

Tämä haasteellisuuden lisääntyminen ilmeni mielestäni mainiosti eräänä kertana helmikuun alkupuolella, kun olimme soittaneet uutena kappaleena Muskan tunnetuksi tekemää käänöskappaletta Kirjoita postikorttiin, jonka tahtilaji on 4/4. Siinä oli meille hyvinkin haasteellinen 2/4 tahti keskellä kappaletta, joten tahkosimme sitä yhtä ja samaa kohtaa moneen kertaan. Kappaleen sujuessa jotakuinkin ja katkeilematta, jätimme sen hautumaan ensi viikkoon. Miettiessämme minkä uusista kappaleista ottaisimme seuraavaksi käsittelyyn, joku sanoi että ”otetaan joku rauhallinen, jossa ei ole montakaan sointua” ja siitä joku toinen nappasi idean että ”otetaan se Halleluja, sehän on rauhallinen”. Rauhallista kappaleessa on tempo, mutta siinä onkin oma haasteensa, ettei tempo ala kiilaamaan. Kappaleessa löytyy urakalla tekemistä. Tahtilaji on 12/8 ja sointuja paljon, varsinkin kun kappaleessa on modulaatio, joka nostaa sävellejä yhdellä sävelaskeleella. Otimme kuitenkin kappaleen käsittelyyn ja jonkun aikaa sitä soitettuamme nauroimme, että ”otettiin sitten hidas ja helppo..” Syyspuolella olisin miettinyt koko kappaleen ottamista, tai ainakin olisin jättänyt modulaation pois, mutta nyt se ei ollut enää vaihtoehto. Taidot olivat kehittyneet, hyvä meininki!

Huhtikuun alussa eräs kurssilaisista toi mukanaan äänityslaitteen, jolla taltioi soiton ja laittoi tuotoksen YouTubeen salasanan taakse. Siitä oli paljon iloa ja ehkä hieman oppiakin meille kaikille asianosaisille. Toiseksi viimeisellä kerralla 25.4 klo 19 järjestimme pienimuotoisen bändikonsertin, ”avoimen harjoituksen” ja esiinnyimme harjoitustilanamme toimivassa kansalaisopiston auditoriossa. Jätimme konsertti sanan pois, koska se toi turhaa paineita ja puhuimme ”avoimesta harjoituksesta”. Esiintymällä ulkopuolisille saadaan esiintymiskokemuksen lisäksi myös motivaatiota harjoitella kappaleita esityskuntoon. Ryhmäläisten kesken pohdimme yleisön ”koostumusta”. Ennalta ajattelin konsertin olevan maksuton ja kutsuvierasperiaatteella toimiva, ja näin toimimmekin. Jokainen kurssilainen sai kutsua muutamia läheisiään, joten saimme yleisöä ihan mukavasti. Myös kansalaisopiston rehtori ja musiikin vastuuopettaja oli-

vat paikalla. Olimme valinneet esitettäväksi 11 kappaletta, joten settimme kesti noin tunnin.

Viimeisellä kerralla 2.5.2014 auditorio olikin tyhjennetty kaikista soittimista, mutta onneksi pääsimme lähellä sijaitsevan Lyseon koulun musiikkiluokkaan. Kävimme yhdessä läpi paitsi esiintymiskokemusta, myös kulunutta vuotta ja sen aikana tapahtunutta musiikillista kehitystä itsessä ja ryhmässä, sekä annettiin palautetta kurssista. Pyysin osallistujia vielä täyttämään loppukyselylomakkeen (liite 3). Keskustelun ja itsereflektion jälkeen soitimme vielä vanhoja kappaleita viimeisen kerran juuri tällä porukalla ja tämän kurssin puitteissa. Lopuksi sanottiin lämpimät kiitokset osallistumisesta ja hyvää kesää!

5 KEHITTÄMISEN TULOKSIA

Raportoin ensin yleisesti kurssien onnistumista ja tuon esille miten opinnäytetyölle asetetut tavoitteet saavutettiin. Toteutuivatko molemmat kurssit, niiden vaikuttaminen kurssitarjontaan ja saivatko kurseille osallistuneet positiivisia oppimiskokemuksia? Miten kävi musiikin harrastamiskipinälle, jatkuuko musisointi? Rajasin selkeyden vuoksi kesällä toteutetun viikonloppukurssin ja koko lukuvuoden kestäneen kurssin raportoinnit omiin alaotsikoihinsa. Kurssipalautetta käyn läpi pitkin raportointilukua.

Lähtökohtana oli lisätä Mikkelin kansalaisopiston musiikinopetustarjontaa ja se toteutui. Lukuvuonna 2013-2014 toteutui edellisvuoden orkestereiden lisäksi Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssi. Alkuperäinen tarkoitukseni oli järjestää vain yksi pidempi kurssi, mutta jo ensimmäisellä tapaamisella rehtori otti puheeksi myös mahdollisen kesäkurssin. Sovimme kahdesta kurssista saman tien. Molemmille kurseille ilmoittautui täysi määrä kymmenen henkilöä ja yksi jäi molemmissa kurseissa varasijalle. Tästä voi päätellä kurseille olleen myös asiakaslähtöinen tarve. Tammikuussa 2014 kansalaisopiston musiikin vastuuopettaja otti minuun yhteyttä kysyäkseen alustavasti halukkuudestani vetää myös ensi vuonna samanlaista kurssia. Huhtikuussa sovimme asiasta virallisesti ja viimeisellä kokoontumiskerralla kahdeksan kymmenestä osallistujasta palautti jo ensi vuoden osallistumiskaavakkeen, yhdeksäs oli jo aiemmin ilmoittanut osallistuvansa. Kymmeneskin piti mahdollisena osallistumistaan.

Eräs kehittämisen tavoite oli onnistua pitämään sellainen aikuisten matalan kynnyksen bändikurssi, jossa osallistujat/kurssilaiset jaksavat käydä koko lukuvuoden eli mahdolliset keskeytykset olisivat kurssista riippumattomia. Kumpaakaan kurssia ei kukaan keskeyttänyt. Tavoitteena oli myös saada kurssilaiset tuntemaan positiivisia oppimiskokemuksia ja sitä kartoitin molempien kurssien loppukyselyssä. Yhtenä tavoitteena ajattelin myös musiikin harrastamiskipinän syöttämistä, ja/tai sen ylläpitämistä kurssilaisissa. Ennen kurssien alkamista ajattelin, että olisi aivan mahtavaa, jos osallistuja/-t kurssin innoittamana hakeutuisi jatkossakin musiikillisten harrastusten pariin. Jottei viikonloppukurssin loppukyselystä olisi tullut turhan pitkä, esitin tämän harrastuskipinäkysymyksen kuitenkin vain koko vuoden kestäneellä kurssilla.

5.1 Viikonloppukurssi

Viikonloppukurssin päätteeksi jaoin osallistujille kyselomakkeen, jossa oli viisi avointa kysymystä. Ensimmäiseksi kysyin mikä motivoi lähtemään kurssille. *”Harrastan soittamista ja halu soittaa bändin kanssa”* ilmeni lähes jokaisesta vastauksesta. Oma soittotaitoa haluttiin myös kehittää. Osallistujien motivaatio oli siis selkeästi sisäinen. Jokaisella oli jonkinlaisia soittokokemuksia, joku kertoi myös säestäneensä kitaralla yhteislauluja ja nyt haluttiin testata ja harjoitella omia yhteissoittotaitoja. Kuorossa laulanut oli aina haaveillut bändissä laulamisesta. Ajankohta eli *”sopivasti viikonloppuna”* mainittiin myös motivoivana asiana. Viikonloppussa ehtii paljon, mutta toisaalta se on tarpeeksi lyhyt aika, ettei tarvitse sitoutua pitkäksi aikaa johonkin. Yksi oli lähtenyt mukaan puolison houkuttelemana, vaikka kertoi kyllä muutenkin kaivanneensa tällaista.

Toinen kysymys *”Olitko asettanut omalle oppimisellesi tavoitteita? Millaisia?”* sai monenlaisia vastauksia. Kahdessa vastauksessa ei varsinaisia tavoitteita ollut, mutta toisessa kuitenkin *”olis kiva soittaa harrastuksena”*. Tämä voisi tarkoittaa juuri sitä ajattelemaani kipinän synnyttämistä. Soitettavien kappaleiden tietäminen etukäteen antoi mahdollisuuden *”yrittää uskaltaa myös revitellä ja päästä pois omalta mukavuuksalueelta”*. Useammassa vastauksessa *”tavoite oli, että on hauskaa soittaessa”*.

Muita tavoitteita olivat olleet mm. *”edistyminen”* ja *”itsensä voittaminen, kurinalainen työskentely, ehkä myös päästä uuteen alkuun soitossa”*. Kurinalainen työskentely viitanee siihen, että työstetään kappaleet loppuun asti eikä hylätä ongelmakohtaan.

Tämä tukee Lehtinen, Kuusinen & Vauraan (2007, 199) ajatusta motivaation vaikutuksesta tehtävän loppuun saattamisesta. Kurssilla motivoiduttiin harjoittelemaan kappaleet, jos ei nyt ihan esityskuntoon, niin ”alusta loppuun pysähtymättä” – kuntoon kuitenkin. Yksin soittaessa käy helposti niin, että vain hyppää vaikeiden kohtien yli jättäen ne harjoittelemaan. Yhdellä kurssilaisella oli tavoitteena rutiinin saaminen, joka mahdollistuisi pitkäkestoisella yhteissoitolla.

Kolmas kysymys ”Tunnetko saaneesi kurssilla yhden tai useamman positiivisen oppimiskokemuksen?” oli opinnäytetyöni kannalta keskeisin. Oli upeaa saada lukea, että kesäkurssilaiset tunsivat saaneensa kokea kurssilla yhden, tai useamman positiivisen oppimiskokemuksen. Vastauksissa käytettiin mm. ilmaisuja ”kyllä ja useampia”, ”toddellakin!”, ”kaikki oli hyvää oppimista, yhteissoitto hauskaa”, ”oli koko kurssi positiivinen”. Konkreettisia esimerkkejä positiivisista oppimiskokemuksista mainittiin toisten soittamisen kuunteleminen, rockin ja bluesin peruskaavan oppiminen, ensimmäistä kertaa kitaravahvistimen kanssa soittaminen, soittorutiini ja ”lopukkeet jne.”, jonka uskon tarkoittavan nuotista seuraamisen selkeytymistä. Yksi sanoi ehkä uskaltautuvansa laulamaan karaokessa jotain harjoittelemistamme kappaleista. Näiden vastauksien myötä voi todeta myös osallistujien tavoitteiden toteutuneen.

Kehittämisehdotuksia tuli muutamia ja ne kiinnostivat erityisesti lukuvuoden kestävän kurssin kannalta. Muutamia ehdottivat ”samantasoisuutta taitoihin”. Asiaan ei enää ehtinyt puuttumaan, mutta tulevia kursseja ajatellen tätä kannattaa pohtia. Yhdessä vastauksessa toivottiin, että harjoitukset olisivat kerran viikossa ja kaksi tuntia kerrallaan. En ole varma vastauksen perimmäisestä tarkoituksesta, meillä oli kuitenkin puheita syksyllä alkavasta ”pitkästä” kurssista johon vastaaja muun kysymyksen yhteydessä viittaakin. Ainoa kehittämisehdotus, jota pystyin konkreettisesti huomioimaan tulevassa kurssissa oli yhdessä vastauksessa esiin tullut ”kitaristille voisi olla kumpiehdotuksia eri biiseihin”. Muutoin vastaukset ilmensivät tyytyväisyyttä kurssiin ”toivottavasti jatkuu yhtä välittömässä hengessä”.

Viimeisenä sai kirjoittaa muuta mieleen tulevaa. Kahdessa lomakkeessa kohta oli jätetty tyhjäksi ja muissa hehkutettiin viikonlopun onnistumista. Kurssi koettiin iloiseksi, hauskaksi, mukavaksi, hyödylliseksi ja positiiviseksi. Opetus- ja ohjaustapaani olttiin tyytyväisiä ja osin tästä syystä uskonkin nykyisen oppimiskäsityksen (Jordan-Kilki ym. 2013, 9) sopivan useimmalle aikuiselle. Eräs kurssilainen sanoitti ajatuksi-

aan hyvin ”.juuri tällaista musiikinopetuksen tulisi olla: hauskuuden kautta eteenpäin. Ensin hauskuus, sitten tulee into harjoitella myös tekniikkaa..” Ajattelen samoin. Johdannossa mainitsin bändikurssin mahdollisesta käänteisestä vaikutuksesta yksilöharjoittelulle ja oli kiva kuulla, että ainakin jonkun kohdalla tämä on toteutunut. Kurssi oli onnistunut kun osallistujat olivat tyytyväisiä.

5.2 Lukuvuoden kestänyt kurssi

Ensimmäisellä kokoontumiskerralla kerroin osallistujille opinnäytetyöstäni ja varmistin, että kaikille sopi pienen alkukyselyn teettäminen ennen soittamaan ryhtymistä. Loppukyselyn teetin viimeisellä kerralla. Alkukysymyksiä oli kaksi: 1. Mikä motivoi sinut lähtemään kurssille? 2. Oletko asettanut omalle oppimisellesi tavoitteita? Millaisia? Vastaaajia oli yhdeksän ja vastauksista löytyi paljon yhteistä. Suurin motivoiva tekijä oli halu soittaa bändissä ja oppia siitä lisää. Monessa vastauksessa mainittiin sana ”haave”. Yhdessä mainittiin ajan ja hetken olevan elämäntilanteeseen sopiva ja kommentti ”kurssiesitteessä tuettiin rohkeasti lähtemään mukaan!” herätti ajatuksia kurssiesitteen sanamuotojen merkityksellisyydestä. Yksi vastaus viehätti minua erityisesti; ”yhteinen kiva harrastus miehen kanssa”.

Omalle oppimiselle oli asetettu erilaisia tavoitteita. Monella oli tavoitteena ”pysyä mukana bändisoitossa”. Sitä tavoitteli todennäköisesti myös vastaaja, joka ”vois yhet harjakaiset mennä pilaamaan!?” Muina tavoitteina mainittiin edistyminen, uuden oppiminen ja revittely. Yksi halusi ”laulaa biisejä, mitkä eivät ole omalla mukavuusalueellani, mutta myös sellaisia, mitä olen aina halunnut laulaa bändissä”. Eräällä oli tavoitteena ”saada kipinä harjoitella ihan uusia asioita elämässä” ja sehän oli itselänikin tavoitteena; musiikkikipinän sytyttäminen kurssilaisissa. Sama vastaaja kirjoitti lopuksi ”pieni edistyminen jossakin musiikin oppimisessa on se ainoa tavoite.” Ainoastaan yksi vastaaja mainitsi instrumentin: ”haluan kokeilla rumpujen soittoa”. Vedän vastauksista johtopäätöksen, että osallistujat tulivat rennolla asenteella pitämään hauskaa bändisoiton merkeissä. ”Eläkeläiset tarttee tansseihinsa soittajia.” Oli mukavaa aistia rivienvälistä vastaajien intoa yhteissoittoa kohtaan ja luottoa omaan kehittymiseensä.

Ehdimme lukuvuoden aikana soittaa noin kaksikymmentä kappaletta, joka on toisaalta hyvin paljon, mutta toisaalta vähän, jos vertaa viikonloppukurssiin. Se kertoo kuitenkin

kin enemmän siitä mihin kuntoon kappaleet on työstetty, kuin soittajien soittotaidosta. Joitakin kappaleita jaksoimme hioa parempaan kuntoon kuin toisia, eikä kaikkien kappaleiden saattaminen esityskuntoon ollutkaan mikään tavoite. Kappaleet olivat pääosin ryhmäläisten toiveita, vain muutamaa kappaletta ehdotin itse. Ryhmä otti hyvin vastaan kaikkien ehdotuksia.

Eräs kappale osoittautui muutamalle erittäin merkitykselliseksi, molemmilla se liittyi läheisen menettämiseen. Kappaletta ehdottaneelle sen soittaminen oli voimauttavaa, mutta toiselle, jolle kappale tuli yllättäen, olisi ollut helpompaa jättää kappale välistä. Hän kuitenkin sanoi, että jos ensimmäisen säkeistön laulaa sanoilla ja loput hyräilee, niin sen kestää. Näin teimme ja hyvä niin, koska kappale olikin ainoa hidas valssi koko vuoden aikana.

Useasti kokoontumisen päätteeksi joku sanoitti tunnelmia ”kiitos, olipas taas mukavaa” tai ”kyllä tää vaan on niin mukavaa” ja koen kiitoksen tulleen nimenomaan koko porukalle, yksin kun ei voi bändiä tehdä. Ajankohta, perjantai-ilta klo 17.30-19.00, oli aluksi suuri riski. Kuinka moni haluaisi tai jaksaisi tulla työviikon jälkeen? Kansalaisopiston auditorio oli varattu muuhun musiikinopetukseen kaikkina muina arki-iltoina, joten päivä oli perjantai, kellonajan sain päättää itse. Alkuiltaan päädyin, koska silloin ihmiset olisivat ehtineet hieman levähtää töiden jälkeen, eikä kuitenkaan menisi iltamyöhään.

Totesimme ryhmän kanssa, että aika osoittautui parhaaksi mahdolliseksi. Työviikon päätteeksi oli mukava päästä porukalla soittelemaan, ”nollaamaan pää” ja silti ehti hyvin vielä viikonlopun viettoon. Itsestäni oli joka kerta mukavaa lähteä töihin. Oloni oli hyvin energinen jokaisen kerran jälkeen, vaikka lähtiessä olisi hieman väsyttänytkin. Jossain vaiheessa mietin, että tähän taitaa olla enemmän harrastus kuin työ. Harrastaessa olisin kuitenkin itse soittanut koko ajan mukana, enkä olisi kantanut yksin kokonaisvastuuta bändin toiminnasta.

Palatessamme joululomalta muistuttelin siitä, että vaikka yhteissoittotaito oli kehittynyt huimasti syksyn aikana, tämä oli kuitenkin matalan kynnyksen bändi, jossa jokaisen taidot ovat edelleenkin sellaisenaan täysin riittävät. Suurin ero ennen ja jälkeen joululoman oli siinä, etten enää merkinnyt soitukiertoja taululle vaan siirryin näyttä-

mään yhden soittajan lappuun missä ollaan menossa. Muut seurasivat omista nuoteistaan.

Hiertäviä asioita ei juuri noussut esiin. Soittovolyymiin puututtiin ensimmäisen kerran syysloman ja joululoman välissä. Volyymit nousevat helposti ja pikkuhiljaa kun on kolme sähkökitaristia, kaksi basistia, kosketinsoittaja, kaksi laulajaa ja kapuloilla soittava rumpali auditoriossa, joka voisi olla isompikin. Palasimme volyymiasiaan melkein joka kerta ja sovimme että rumpalit yrittävät soittaa kevyemmällä kädellä ja jokainen pitää vahvistimensa niin hiljaisella että laulu kuuluu hyvin.

Tervolan (2005, 19) mukaan projektin vaikuttavuus voi konkretisoitua myönteisenä kehityksenä pitkällä aikavälillä, esimerkiksi kulttuurihankkeissa projektin välittömänä tuloksena voi olla fyysinen tuotos. Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssin konkreettinen tuotos toteutui toiseksi viimeisellä kokoontumiskerralla 25.4.2014 klo 19 järjestetyssä pienimuotoisessa bändikonsertissa, ”avoimessa harjoituksessa”, joka onnistui todella hyvin. Mahdolliset virheet peittyivät hyvän meiningin alle, bändillä oli mahtava energia tutuista ihmisistä kootun yleisön edessä. Eräs kurssilaisista toi äänityslaitteen, jolla hän taltioi esityksen ja laittoi kappaleet YouTubeen salasanan taakse kaikkien ryhmäläisten kuultavaksi. Niitä kuunnellessani mietin, miten upeasti porukka soittikaan! Toisaalta niissä kuului myös paljon sellaisia virheitä, joihin en ollut livetilanteessa kiinnittänyt mitään huomiota, koska meininki oli niin hyvä. Virheet olivat kuitenkin aivan toissijaisia. Siinä upeassa kokonaisuudessa jonka saimme kokea, ei virheillä ollut mitään merkitystä

Viimeisellä kokoontumiskerralla pyysin kurssilaisia vastaamaan kyselyyn, jossa kysyin muun muassa tunsivatko he saaneensa positiivisia oppimiskokemuksia, sekä heidän omaa kokemusta soittotaitonsa kehittymisestä. Lehtinen, Kuusinen ja Vauras (2007, 75) toteavat osuvasti kirjassaan, että ”välitön käyttäytyminen ei kuvaa kaikkea sitä, mitä on opittu” ja tämä ajatus sopi myös bändikurssilaisiini. Esittämällä avoimia kysymyksiä kurssin sisällöstä, kuten ”mitä opit bändisoitosta?”, tarjotaan oppilaalle mahdollisuus omien ajatusten ja toiminnan reflektiiviseen pohdintaan. Tällöin hän voi pohtia ajattelunsa ja tekemisensä perusteita, syitä ja seurauksia ja voidaan edesauttaa bändikurssilla käsiteltyjen asioiden oppimista ja sisäistymistä. (Jordan-Kilkki 2013, 23).

Jokainen oli asettanut omalle oppimiselleen tavoitteita kurssin alussa. Pyysin kurssilaisia palauttamaan mieliin näitä tavoitteita ja miettimään miten niitä saavutettiin. Tavoitteet olivat kaikilla aika samankaltaisia, päätavoitteena suurimmalla osalla oli oppia yhteissoittoa ja laulajilla oli tavoitteena päästä laulamaan bändissä. Soittoon haluttiin rutiinia ja tavoitteena oli asennoitua avoimesti ”*kaikki vedetään, mitä yhdessä sovi-taan!*”. Tavoitteista kerrottiin enemmän, kuin niiden saavuttamisesta. Olisi ehkä ollut järkevämpää, jos vastaajat olisivat laittaneet alkukyselyyn nimensä ja jatkaneet siihen kurssin loputtua. Näin jokainen olisi nähnyt itselleen asettamansa tavoitteet, mutta toisaalta anonymiteetti ei olisi silloin onnistunut.

Moni oli saanut varmuutta omaan soittoonsa. Eräällä oli ollut aikomuksena soittaa rumpuja, mutta löysikin itsensä ennestään täysin vieraan instrumentin, pianon, takaa. Tämän kurssilaisen tavoitteet olivat olleet hyvin matalat, mutta ylittyivät roimasti, hänen innostuttua heti alussa ”uudesta” soittimesta ja kehittyessään siinä nopeasti. Yhdessä vastauksessa kerrottiin tavoitteena olleen musiikista nauttiminen, saada siitä hyvää mieltä ja oloa koko kehoon ja nämä olivat vastaajan mielestä toteutuneet hyvin. Tässä kiteytyi mielestäni erittäin hyvin oma ajatukseni koko aikuisten matalan kynnyksen bändin perustamiselle. Nautitaan musiikista ja sen tekemisestä ilman turhia suorituspaineita.

Kysyin mitä kurssilainen oppi bändisoitosta, sitähan tässä oltiin tultu opettelemaan. Vastauksia lukiessani totesin kysymyksen olleen huono, tai vähintäänkin epäselvä. Muutamassa vastauksessa oltiin mielestäni kuitenkin bändisoiton ytimessä: pitää kuunnella tarkasti muita soittajia, pitää kiinni sovitusta, esimerkiksi rakenteesta, ja yrittää pysyä rytmissä. Monessa vastauksessa kerrottiin opitun yhteen soittamista ja yhdessä olemista, yksi oli oppinut että harjoitus tekee mestarin ja toinen, että bändisoitto on vaikeaa mutta antoisaa. Hyviä oivalluksia! Yllätystä monelle oli tuottanut soittamisen hioutuminen. Eräs pohti myös tekniikan ymmärtämisen tärkeyttä.

Tavoitteena oli positiivisten oppimiskokemusten tuottaminen kurssilaisille. Kysyin tapahtuiko näin ja mitkä asiat edistivät tai estivät oppimista. Jokaisessa vastauksessa positiivisia oppimiskokemuksia oli saatu useita. Edistävinä tekijöinä mainittiin mukava ja hyväksyvä porukka, innostava ja positiivinen vetäjä sekä innostuksen kasvaminen taitojen mukana. Eräs osallistuja koki jossain vaiheessa negatiivista suhtautumista huomattavasti kokeneemmalta soittajalta ja sen seurauksena osallistujan oma kynnys

oli hetkellisesti noussut, estäen tilapäisesti oppimista. Onneksi tapahtunut oli tilapäistä. Koen, että näiden tilanteiden ehkäisemiseksi ohjaajalla on suuri merkitys ja vastuu.

Kaikki osallistujat olivat jo jonkun verran musiikkia harrastaneita, osa kävi soittotunneillakin, joten en koe tällä kurssilla olleen merkitystä harrastuskipinän syöttämisessä. Sen vuoksi kysyin lomakkeessa miten kurssilainen ajatteli musiikin harrastamisen tästä eteenpäin jatkuvan. Jokaisessa vastauksessa kerrottiin musisoinnin jatkuvan ja lähes kaikki ovat tulossa myös ensi vuonna samalle kurssille, joten harrastuskipinän ylläpitämisessä kurssin voi katsoa onnistuneen. Se tuntui itsestäni erityisen mukavalta, kun kurssilaiset alkoivat keskenään puhua mahdollisuudestaan soittaa jossain harjoitustilassa kesällä. Mahtavaa, että samat intressit omaavat ihmiset löytävät toisensa ja heille tulee mahdollisuus toteuttaa harrastehaaveitaan.

Kun kysymyksessä oli matalan kynnyksen kurssi, niin tietenkin kysyin oliko kynnys tarpeeksi matala. Kyllä se koettiin yksiselitteisesti tarpeeksi matalaksi, vaikka yhdellä se meinasikin välillä nousta. Jotakuta oli alkuun jännittänyt, kun taas toinen sanoi että oli helppo mokata kun ei tarvinnut mitään osata etukäteen. Matalasta kynnyksestä virisi monta hauskaa juttua ja vitsiä porukassamme vuoden aikana. Mieleeni jäi myös hauska sattuma ensimmäiseltä kokoontumiskerralta: oli kuuma päivä, joten aukaisin auditorion sivuoven, josta pääsi suoraan sisäpihan parkkipaikalle ja huutelin sieltä ovelta kurssilaisia tervetulleeksi ja käymään peremmälle. Tullessaan sisälle joku hoksasi, että eikös tämän pitänyt olla *matalan* kynnyksen kurssi.. sivuoven kynnys oli huomattavan korkea, joten jalkaa piti nostaa ihan kunnolla. Se hoksaus olikin hyvä tilanteen vapauttaja ja jään murtaja, saatiin hyvät naurut.

Kehittämisehdotuksia tuli muutamia. ”Helppoja” esiintymisiä voisi olla enemmän niiden tuodessa lisää ryhtiä harjoitteluun. Itse mietin, että tässä täytyy ottaa huomioon ryhmän toiveet ja niistä on keskusteltava avoimesti. Mitä enemmän esiintymisiä, sitä vähemmän aikaa ottaa uusia kappaleita harjoiteltavaksi. Kappaleen esityskuntoon saattaminen vaatii kuitenkin useita harjoituksia ja harjoitusaika on rajallinen. Joillekin juuri esiintyminen voi myös nostaa sen kynnyksen. Mutta, jos ryhmä haluaa esiintymisiä, niitä on kuitenkin aika helppo toteuttaa. ”Aika helppo” tulee siitä, että bändikamat ja niiden roudaus onkin toinen juttu. Jos esiintymiset järjestään harjoituspaikassa, jossa bändikamat ovat koko ajan esillä, niin helpottaa heti. Oman instrumentin ohjausta toivottiin lisää. Jäin miettimään, tarkoitettiinko tässä sovituksellisia vai soit-

totekniikkaan liittyviä asioita. Ehkä molempia. Seuraavalla kurssilla olisi ehkä hyvä kartoittaa tätä asiaa kyselemällä ohjaustarpeesta aika ajoin. Tokihan kaikki sen tietävät ja ymmärtävät, ettei ryhmässä yhtä voi ajallisesti ohjata kovin paljoa enempää kuin muita. Enkä usko, että siitä olikaan kyse.

Kehittämis ehdotuksissa kyseltiin myös pidemmän session mahdollisuutta. Yksi kokoontuminen kesti 1,5h, joten harjoituksesta saisi kolmetuntisen kokoontumalla vain joka toinen viikko. Ensi syksynä voisin ryhmältä kysyä, haluaisivatko he joku kerta pitää pidemmän harjoituksen. Se voisi olla ihan kertaluontoinen kokeilu. Viikonloppukurssi mahdollistaisi pitkän soitto-session, mutta ainakaan tänä vuonna ei sellaista järjestetä. Yksi toivoi melodisia, tulkittavia kappaleita ja toinen rautalankamusiikkia. Näistä voi ja kannattaakin ensi vuoden kurssilla jutella. Rautalankamusiikki on tosin laulajan kannalta hieman ikävä tyyli.

Viimeisessä kysymyksessä sai kertoa muita mieleen tulevia asioita. Eräs vastaus toi mielestäni hyvin esiin kansalaisopiston merkityksellisyyden: *”Tämänlaisia mahdollisuuksia on minusta etuoikeus nauttia. Kiitos!”* Ryhmän hitsautuminen ja mukava ilmapiiri huokui monista vastauksista, esimerkiksi niissä, jossa toivottiin kaikkien jatkavan ensi vuonna ja jossa kurssi koettiin parhaaksi ikinä. Seuraavaan esiintymiseen olisi yhden vastaajan mielestä valmistauduttava paremmin. En tiedä tarkoitettiinko tässä vastaajan omaa, vai ryhmän valmistutumista.

Muita mieleen tulevia asioita – kohdassa ilmeni myös kaksi mainiota kehittämisideaa. Toisessa mietittiin voisiko kurssilla yrittää kehitellä omaa kappaletta tai sanoitusta tms. ideaa, ihan vain hauskan pidon vuoksi – ei liian vakavasti! Mielestäni tämä oli erittäin hyvä idea, täytyy vain miettiä ja suunnitella kunnolla miten sitä lähtisi toteuttamaan. Toinen idea koski mahdollisuutta käydä läpi eri musiikin tyyliä, taitojen mukaan ja ainakin vähän. Esimerkiksi lattarit, tango, iskelmä, rock, heavy. Näitä ideoita otetaan syksyllä toteutukseen, jos ryhmä vain innostuu!

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni oli kehittävä ja päätavoite, kehittää Mikkelin kansalaisopiston musiikinopetuksen kurssitarjontaa monipuolistamalla sitä Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssin avulla, toteutui. Muita tavoitteita oli positiivisten oppimiskokemusten

tuottaminen kurssilaisille, musiikin harrastamiskipinän sytyttäminen/ylläpitäminen, sekä tehdä kurssista sellainen, että mahdolliset keskeytykset olisivat kurssista riippumattomia. Näkökulmani keskittyi positiivisten oppimiskokemusten tuottamiseen kurssilaisille ja kartoitin sitä kyselyn avulla molempien kurssien päätteeksi.

Aikuisten matalan kynnyksen bändille oli selkeä tarve, se oli konkreettista molempien kurssien täytyessä helposti. Kukaan ei myöskään lopettanut kurssia kesken. Hyödynsaajatahoja oli kolme: osallistujat, ohjaaja ja kansalaisopisto, eli kaikki mahdolliset. Bändisoittohalukkailla oli mahdollisuus osallistua kurssille, ohjaaja eli minä, sain tehdä itselleni mieluisasta työstä opinnäytetyön, ja kansalaisopisto sai laajennettua kursivalikoimaansa aivan uudella kurssilla.

Konkreettisella tasolla kehittäminen oli onnistunut, kun bändikurssi järjestyi eli kursistarjottimella olemisen lisäksi kurssille tuli riittävästi osallistujia. Kyselyiden vastauksista voi todeta kurssien antaneen paljon iloa, riemua ja positiivisia oppimiskokemuksia osallistujille. Itse koin kurssin vetäjänä onnistuneeni, kun osallistuja sai kursilta positiivisia oppimiskokemuksia. Ainakin yhdeksän kymmenestä kurssilaisesta on tulossa myös ensi vuonna kurssille. Molempien kurssien kyselytulosten, sekä omien kokemuksieni pohjalta uskallan sanoa kehittämistyötäni onnistuneeksi.

Kun olin keksinyt kehittämistyölleni aiheen ja haudutellut sitä muutaman kuukauden, minulla oli aika selkeät suunnitelmat asian toteuttamiseksi. Kirjoitin opinnäytetyöni teoreettisen osan lähes kokonaan kesällä 2013, ennen kummankaan kurssin alkua. Se auttoi minua jäsentämään ajatuksiani. Yllätyin siitä, etten löytänyt aikuisista bändisoiton harrastajina lainkaan kirjallisuutta. Siinä olisikin tutkimuksen paikka. Lasten ja nuorten bändisoitosta, aikuisten orkesteriharrastuksesta ja aikuisista musiikin harrastajina löytyi kyllä kirjallisuutta, mutta näistä vain viimeisestä oli itselleni jotakin hyötyä.

Halusin toimia Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssilla asiakaslähtöisesti eli tavalla, jossa ryhmä itse saisi hyvin pitkälle vaikuttaa kurssin sisältöön. Tämä vaati minulta uskallusta heittäytyä tietoisesti tilanteisiin, joita en ollut etukäteen suunnitellut. Viikonloppukurssi oli lyhyt ja intensiivinen, joten se meni enemmän ohjaajavetoisesti, tosin kysyin ja otin huomioon heidän toiveitaan etukäteen sähköpostitse. Lukuvuoden kestäneellä kurssilla tein tarkemman etukäteissuunnitelman ainoastaan ensimmäiselle kerralle. Silloin sain tietää heidän toiveistaan kappaleita ja kurssia kohtaan ja se oli

mielestäni hyvin oleellista tietoa koko kurssin onnistumisen kannalta. Ennakkoajatukseni siitä, että soitettavat kappaleet keskittyisivät pop- ja rockmusiikkiin piti paikkansa.

Annan kansalaisopiston toiminnassa paljon arvostusta sille, ettei kursseilla ole perinteistä, koulusta tuttua arviointia. Siksi ei myöskään ole kokeita tai muita testejä, joilla kurssilaisia asetettaisiin paremmuusjärjestykseen. Ihmiset joutuvat muutenkin kilpailemaan monista asioista elämässään, tänä päivänä erityisesti työelämässä, joten on tärkeää saada harrastaa ja edistyä taidoissaan ilman, että sitä täytyy jatkuvasti mitata ja arvioida.

Mielestäni tärkeää opinnäytetyössäni oli bändikurssin vaikuttavuus siihen osallistuneille. Tervola (2005, 10) kertoo vaikuttavuus – käsitteen kuvaavan tavoitteiden saavuttamista ja päämääriin pyrkimistä ja sillä voidaan myös tarkoittaa yksilön, organisaation tai yhteiskunnan ei-virallisten tarpeiden tyydyttymistä. Vaikuttavuudella pyritään arvioimaan todellista hyötyä, sitä miten toiminnan tuotokset vastaavat asiakkaiden tarpeisiin (Tervola 2005, 11) ja tässä on mielestäni koko jutun juoni. Halusin, niin kuin varmasti jokainen, työlläni olevan merkitystä.

Vaikuttavuustavoite voi olla ylimitoitettu, alimitoitettu, sopiva tai epärelevantti, joten tavoitteenasettelulla on merkitystä palvelun vaikuttavuuteen. Tavoite kannattaa muotoilla muutoksen muotoon, koska vaikuttavuus voidaan määritellä muutokseksi. (Tervola 2005, 16). Tavoitteenani oli lisätä musiikinopetustarjontaa, joka mielestäni sisälsi muutosajatuksen. Tervola (2005, 16) puhuu myös siitä, miten osa hankkeen vaikutuksista ilmenee vasta ajan päästä ja sen vuoksi on hyvä tarkastella myös hankkeen potentiaalista vaikuttavuutta. Yksi tavoitteistani oli kurssilaisten musiikkikipinän syyttäminen/ylläpitäminen ja toisaalta sen toteutuminen olisi vaatinut seurantakyselyn esim. vuoden päähän. Toisaalta tiedän heidän jatkavan musisoimista, kun ovat tulossa ensi vuodenkin kurssille.

Aikuisten matalan kynnyksen bändikurssilla todentuivat Airosmaan (2004, 106) puheet yhteissoiton hienoudesta ja merkityksellisyydestä. Ulkopuolisen korvaan soitomme ei ehkä aina olisi kuulostanut kovinkaan hyvältä, mutta meillä oli hauskaa. Kurssilaiset olivat taidoissaan erilaisia, mutta kuten Jordan-Kilkki (2013, 31) aiemmin totesi, sovitusten avulla saimme jokaiselle soittajalle mielekkäitä ja tarpeeksi haasteel-

lisiä tehtäviä. Tein mielenkiintoisen huomion, että kukaan ei ainakaan ääneen sanonut vastustavansa harjoitusten äänitaltointia. Myös ”avoimessa harjoituksessa” yleisön tekemään äänitaltointiin, videointiin ja valokuvaamiseen suhtauduttiin hyvin avoimesti, jopa kannustavasti. Näitä tuotoksia jokainen pääsi taas verkossa katsomaan ja kommentoimaan. Oli mukavaa kun kurssilaiset pääsivät jakamaan esiintymiskokemuksiaan sähköpostiviestiketjun välityksellä, seuraavaan harjoituskertaan kun tuntui olevan ikuisuus aikaa.

Soittamisen motivaatio pitää usein sisällään musiikillisia motiiveja, suoritus- ja saavutusmotiiveja ja vuorovaikutusmotiiveja (Kosonen 2010, 304) ja näitä motiiveja pysyin kurssilaisten toiminnoista selkeästi huomioimaan. Motivaatiota soittamiseen oli kaikilla kurssilaisilla ja se oli selkeästi sisäistä. Ryhmä oli merkityksellinen jäsenilleen ja sosiaalisen kiinnittymisen positiivisesta vaikutuksesta sisäiseen motivaatioon oli havaittavissa. Tämä tukee myös Lehtinen, Kuusinen & Vauraan (2007, 183, 257) tutkimustuloksia. Kurssilaiset kyselivät aina poissaolijoiden perään. Uskon monilla olleen ainakin joskus väsymystä ilmassa perjantaina työviikon jälkeen ja jollei ryhmän yhteishenki olisi ollut niin hyvä, olisi ”turhia” poissaoloja varmasti tullut. Toisaalta ryhmä oli sen verran tuore, että ehkä oltiin myös vieraskoreita.

Wirilanderin (2000, 104-106) huomio opiston sosiaalisesta merkityksestä on mielestäni hyvin arvokas ja tämä merkityksellisyys tuli monin tavoin esille myös bändikursseilla, erityisesti lukuvuoden kestäneellä kurssilla. Osallistujina he olivat tasa-arvoisesti ”samassa veneessä” iästä, sukupuolesta, sosiaalisesta taustasta tai asemasta huolimatta. On oikeastaan parempi ettei kukaan tiedä toisten taustoja, kun niillä ei tällaisen kurssin puitteissa ole mitään merkitystä ja näin välttyään myös mahdollisilta ennakko-olettamuksilta. Jokaisella oli bändissä oma tärkeä roolinsa ja jos joku oli pois, se näkyi tai pikemminkin kuului, heti.

Omat tulokseni vahvistavat Louhivuoren (2004, 49) tutkimustuloksia sosiaalisuuden merkityksellisyydestä aikuisten harrastamisessa työväen- ja kansanopistoissa. Jokainen kurssilainen oli riippuvainen ryhmästä sen vuoksi, että yksin ei voi bändiä tehdä eli jos muut kävivät, niin pääsi itsekkin soittamaan. Näkisin tämän ymmärrettävänä ja luonnollisena itsekkyytenä, ilman negatiivista sävyä.

Halusin tuottaa kurssilaisille positiivisia oppimiskokemuksia ja mielestäni onnistuin siinä, tarvittavat rakennusaineet olivat kohdallaan. Minätietoisuuden kehittyminen oli kurssilla mahdollista, koska se täytti Uusikylän (1999, 35) vaatimukset mm. turvallista ja vääränlaisesta kritiikistä ja arvostelusta vapaasta ilmapiiristä. Lehtinen, Kuusinen & Vauras (2007, 212.) painottivat positiivisten kokemusten lisäävän asioista selviämisen tunnetta ja näen siinä yhteyttä kappalevalintojen vaikeutumiselle. Aluksi kurssilaiset monesti sanoivat, että ”*otetaan sellaisia helppoja vaan*”, mutta syksyn mittaan asenne muuttui sellaiseksi, että voidaanhan tuota vaikeampaakin kokeilla. Jordan-Kilkin ym. (2013, 9) määritelmä nykyisestä oppimiskäsityksestä toteutui varsin konkreettisesti. Ryhmän jäsenet auttoivat toinen toisiaan esim. jakamalla omaa tietotaitoaan ja minun roolini oli selkeästi olla ohjaajana, ei opettajana.

Positiivinen minätietoisuus tarvitsee virtauskokemus flow’ta. Uusikylän (2004, 29) puhumaan syvään psyykkiseen mielihyvään, flow’hun, pääseminen oli ryhmässä myös mahdollista ja kenties näin ainakin osalle tapahtui, koska monesti puolentoista tunnin harjoituskerta hujautti vauhdilla. Flow’ssa oppiminen on ollut optimaalisinta.

Aikuisten matalan kynnyksen bändissä toteutuivat hyvin Niemelän (1999, 42-43) kerromat elinikäisen oppimisen periaatteet. Myös Paane-Tiaisen (2000, 14-15) näkemykset oppimisesta psykologisena tapahtumana todentuivat esimerkiksi eräässä kesäkurssin palautteessa, jossa ”*musiikkiopiston traumat parani kertaheitolla*”. Positiivinen kokemus muutti vanhaa uskomusta omista taidoista. Olen samaa mieltä Jordan-Kilkin (2013, 31) kanssa siitä, mikä oppimisessa voi palkintona parhaimmillaan olla. Sen saimme kokea kurssilla soittamalla yhdessä ja vielä huipentumana jaoimme opittua laajemmin eli esiinnyimme yleisölle. Jos uskon Nummisen luvussa (2013, 92) näkemykseen hyvin toteutetusta ryhmäopetuksesta, niin voin olla tyytyväinen itseeni. Hänen mukaansa hyvässä ryhmäopetuksessa musiikkitaitojen ohella mahdollistuu myös ystävyysuhteiden luominen. Tätä toivoinikin etukäteen ja se myös toteutui: suurin osa kurssilaisista päätti yhdessä vuokrata soittotilan kesäksi eräältä kyläkoululta.

Kurssi toteutuu myös lukuvuonna 2014-2015. Sain jo keväällä tietää, että ainakin yhdeksän kurssilaista kymmenestä jatkaa, joten jätin kansalaisopiston kurssiesitteeseen tulevasta nimestä matalan kynnyksen pois. Kurssi on nimeltään Aikuisten bändi. Ohjaajan rooli tulee todennäköisesti muuttumaan aika paljon. Kurssin ollessa uusi, eivät

ihmiset tienneet mitä odottaa ja kulunut vuosi menikin lähes täysin yhteissoiton opeteluun hyvässä hengessä. Tarkoitan sitä, että ryhmän jäsenet olivat hyvin avoimia ja suvaitsevaisia toistensa osaamiselle, osaamattomuudelle ja kappale-ehdotuksille. Kun lähdettiin ”nollasta”, kaikki eteenpäinmeno oli positiivista.

Aikuisten bändissä ryhmä tulee olemaan ainakin lähestulkoon sama. He ovat jo tuttuja toisilleen ja tavallaan tietävät mitä odottaa. Jokaisella on erilaisia tavoitteita ja niitä aletaan tuoda esille. Jotkut ovat tavoitteellisempia kuin toiset ja motivaatiot poikkeavat toisistaan. Jotkut haluavat täydellisempää lopputulosta kun taas toisille riittää se, että saa soittaa yhdessä. Tämän tosiasian hyväksyminen vaatii jokaiselta joustavuutta ja halua toimia ryhmähengen hyväksi. Toisilla on myös aikaa ja halua harjoitella omalla ajallaan, kun taas toisilla kokoontumiskerta voi olla ainoa hetki viikossa, jolloin ehtii pysähtyä soittimen ääreen. Kumpikin tapa on oikein ja kaikkien tulee myös kunnioittaa sitä. Ohjaajana minun tulee heti kurssin alussa virittää keskustelua näistä asioista, jotta pystyisimme säilyttämään avoimen ilmapiirin. Emme varmasti kukaan halua, että kurssimme kaatuu kliseisesti bändin sisäisiin ristiriitoihin.

Kurssilaisten ehdottamat eri tyyllilajien kokeilu ja oman biisin tekeminen olivat mielestäni mainioita ja niiden tiimoilta ajatustyö on jo käynnissä. Itselleni tuli myös muutamia kehittämisajatuksia jatkoon. Aloitteleville soittajille voisi olla toinen ryhmä ja nimenä esimerkiksi kuvaavammin Bändisoiton alkeet aikuisille. Kurssikuvauksessa tulisi olla maininta, ettei tarvitse omistaa omaa soitinta. Se todennäköisesti lisää osallistumisrohkeutta, koska instrumentin ostaminen on yleensä iso päätös. Sen lisäksi että hyvää saa harvoin ihan halvalla, instrumentin omistaminen luo erilaista painetta harjoittelulle. Kurssille voisi tulla kokeilemaan bändisoittimia, ilman kotiläksyjä. Syyslukukausi voisi keskittyä siihen, että ryhmänä tutustuttaisiin vuorollaan kaikkiin bändisoittimiin. Kolme kertaa käytettäisiin rumpuihin, kolme kertaa bassoon, jne. Kun jokainen olisi päässyt vähän jyvälle kaikista soittimista, voisi ”oman” soittimen valinta tulla helpommaksi. Ei tarvitsisi olla pelkkien mielikuvien varassa. Tämä soittimiin tutustuminen voisi olla myös itsenäinen lyhytkurssi.

Jatkossa kaksi koko lukuvuoden kestäväää kurssia, Aikuisten bändi ja Bändisoiton alkeet aikuisille, voisi toimia hyvin. Silloin osallistujat voisivat selkeästi valita osallistuako alkeisiin, vai jonkun verran soittaneisiin. Kesäkurssin palautteen kehittämisehdotuksissa myös mainittiin soittajien samantasoisuus. Keskustelu kurssin vetäjän

kanssa voisi auttaa, jos osallistuja olisi epävarma, kumpaan ryhmään kuuluu. Toisaalta ensimmäinen kokoontuminen voisi olla yhteinen molemmille ryhmille. Silloin osallistujat kuulisivat mitä soittimia muut haluaisivat soittaa ja millaisia soittotaustoja ja toiveita heillä kurssin suhteen on. Näiden tietojen pohjalta voisi olla helpompaa ja kaantua kahteen ryhmään, aloittelijat ja edistyneemmät. Jokainen päättäisi itse, kumpi ryhmä olisi itselle parempi.

Ryhmän kokoa miettiessäni olen tullut siihen tulokseen, että isompi se ei voisi olla. Kymmenen henkeä on aika paljon bändisoitossa, vaikka kaksi laulaisikin. Kolmen kitaran ja kahden basson yhtäaikainen soitto ilman selkeää sovitusta voi olla joidenkin korvaan liian ”sekavaa”, mutta mielestäni tällä kurssilla oleellisempaa olikin soittamaan pääseminen ja yhteissoitossa mukana pysyminen kuin tarkat sovituskuviot. En halunnut sanella tarkkoja soitto-ohjeita, koska silloin olisi ollut riskinä kasvattaa suorituspainetta. Tarkoitukseni oli pitää toiminta tarpeeksi rentona. Jatkossa Aikuisten bändissä ei tule toimimaan kahden basistin yhtäaikainen soitto. Mikäli ryhmässä tulee olemaan kaksi basistia, on kappaleet selkeästi jaettava soittajien kesken.

Jos ”avoimia harjoituksia” pidetään jatkossa, ne voisivat olla lyhyempiäkin. Nyt esittämämme 11 kappaletta oli varmasti riittävä, ehkä jopa maksimi, sekä esiintyjille, että yleisölle. Yhdessä vastauslomakkeessa toivottiin pieniä esiintymisiä lisää, joten tällöin keikkasetissä olevien kappaleiden määrä olisikin suoraan verrannollinen esiintymisten määrään. Mielestäni esityksissä laatu korvaa määrän. Kaiken ei tietenkään tarvitse olla viimeisen päälle hiottua ja virheetöntä soittoa, mutta täytyy huomioida rajallinen harjoitusaikamme ja se, etteivät kaikki kurssille tulijat ehkä niin välitä esiintymisestä. Jos esiintymisiä on paljon, se alkaa pian määrittellä liikaa ryhmän toimintaa.

Ajatukseni tahtilajivaihdoksien välttelystä ja helpoissa 2-3 soinnun kappaleissa pitäytymisessä koko kurssin ajan osoittautuivat aivan hölmöiksi, samoin kuin ensimmäisen kerran suunnitelmani soitinkokeilusta. Hah! Olisiko minun pitänyt tehdä tarkat tunti-suunnitelmat? Ehdottomasti ei. Raamit ja varasuunnitelmia takataskussa oli hyvä olla, mutta nyt kurssilaiset pääsivät oleellisesti ja konkreettisesti vaikuttamaan kokoontumiskertojen sisältöön. Minulla on sen verran jo kokemusta tämänkaltaisesta työstä, että luotin itseeni ja tiesin mitä olen tekemässä. Ennen kummarkaan kurssin alkua minulla oli hyvin varma olo kurssien onnistumisesta. Ajattelin, että jos vain ihmiset

uskaltautuvat lähtemään kurssille, niin muu tulee kyllä sujumaan. Bändisoitto on niin mukavaa ja olin itse täysillä mukana.

Ja niinhän se sujuikin, hyvin. Oikeastaan niin hyvin, että yllätyin siitä. Onnistuimme kurssilla säilyttämään rennon ja mukavan ilmapiirin, jossa yhteissoiton taitoja oli helppoa harjoitella. Kansalaisopiston rehtori Matti Laitsaari sanoi esiintymisemme jälkeen hienosti, että olimme juuri toteuttaneet kansalaisopiston toiminnassa kolme tärkeää asiaa: ryhmässä oli tapahtunut oppimista, sitä iloa jaettiin muillekin esiintymällä ja ryhmän jäsenillä oli selkeästi hauskaa yhdessä. Se oli mukava kuulla.

Olen iloinen, että keksin itseäni paljon kiinnostaneen ja innostaneen opinnäytetyön aiheen. Olen myös tyytyväinen työhöni, josta sain irti enemmän kuin olisin etukäteen uskonut. Kiitän lämpimästi sekä Mikkelin kansalaisopistoa uskomisesta kurssi-ideaani, että kurssilaisiani rohkeudesta lähteä mukaan uudelle kurssille, jossa joutui kuitenkin heti alusta pitäen tuomaan taitonsa ja taitamattomuutensa vieraiden ihmisten kuultavaksi. Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.

LÄHTEET

Aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö 2013. PDF-dokumentti. Luettu 3.6.2013.
www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/

Airosmaa, Saku 2004. Pienen pojan ajatuksia. Teoksessa Kauppinen, Eija & Sintonen, Sara (toim.) 2004. Musikaalinen elämä. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Europa Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä 2013. PDF-dokumentti. Luettu 24.2.2014.
http://europa.eu/legislation_summaries/about/index_fi.htm

Huhtinen-Hilden, Laura 2013. Herkät tuntosarvet musiikin opettamisessa. Teoksessa Jordan-Kilkki, Päivi, Kauppinen, Eija & Korolainen-Viitasalo, Eeva (toim.) 2013. Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Huhtinen-Hilden, Laura 2012. Kohti sensitiivistä musiikin opettamista. Ammattitaidon ja opettajuuden rakentumisen polkuja. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Huotilainen, Minna 2013. Musiikin oppimisen erityisyys neurotieteen näkökulmasta. Teoksessa Jordan-Kilkki, Päivi, Kauppinen, Eija & Korolainen-Viitasalo, Eeva (toim.) 2013. Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Jordan-Kilkki, Päivi, Kauppinen, Eija & Korolainen-Viitasalo, Eeva (toim.) 2013. Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Kauppinen, Eija & Sintonen, Sara (toim.) 2004. Musikaalinen elämä. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Komonen, Katja 2013. Kehittämistyön arviointi. Luento Mikkelin ammattikorkeakoulussa 13.12.2013.

Kosonen, Erja 2010. Musiikkiharrastusten motivaatio. Teoksessa Louhivuori, Jukka & Saarikallio, Suvi (toim.) Musiikkipsykologia. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Kurkela, Kari 1994. Mielenmaisemat ja musiikki. EST-julkaisusarja. Helsinki: Sibelius-Akatemia

Laitsaari, Matti 2014. Sähköpostiviesti 3.2.2014.

Lehtinen, Erno, Kuusinen, Jorma & Vauras, Marja 2007. Kasvatuspsykologia. Helsinki: WSOY.

Louhivuori, S. 2004. ”Yhdessä soitetaan ja parannetaan maalimaa siinä samalla!” Musiikkiharrastus kansalaisopisto-opiskelijan elämässä. Teoksessa Niemelä, Seppo & Luutonen, Marketta (toim.) Taitava ihminen – toimiva kansalainen. Aikuisopiskelun motiiveja ja merkityksiä. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Mikkelin Kansalaisopisto 2013. Kurssiesite. WWW-dokumentti. Luettu 29.5.2013.
www.kansalaisopisto.mikkeli.fi

Mikkelin musiikkiopisto. WWW-dokumentti. Luettu 26.1.2014. www.mlimo.fi.

Niemelä, Seppo 1999. Vapaa sivistystyö 2000-luvun kynnyksellä. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Niemelä, Seppo & Luutonen, Marketta (toim.) 2004. Taitava ihminen – toimiva kansalainen. Aikuisopiskelun motiiveja ja merkityksiä. Vantaa: Dark Oy.

Numminen, Ava 2013. Riittävän hyvät musiikkitaidot? Teoksessa Jordan-Kilkki, Päivi, Kauppinen, Eija & Korolainen-Viitasalo, Eeva (toim.) 2013. Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Paane, Tiainen, Tuulia 2000. Oppijaksi aikuisena. Helsinki: Oy Edita Ab.

Rauhala, Lauri 1998. Ihmisen ainutlaatuisuus. Helsinki: Yliopistopaino.

Saarikallio, Suvi 2013. Musiikki on kokemuslaji. Teoksessa Jordan-Kilkki, Päivi, Kauppinen, Eija ja Korolainen-Viitasalo, Eeva (toim.) 2013. Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Salakka, Teppo 2013. ”Irti nuoteista” – johdanto nuotittomaan musisoimiseen. Teoksessa Jordan-Kilkki, Päivi, Kauppinen, Eija & Korolainen-Viitasalo, Eeva (toim.) 2013. Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Suoranta, Juha 2004. Musiikki kuuluu kaikille! Teoksessa Kauppinen, Eija & Sintonen, Sara (toim.) 2004. Musikaalinen elämä. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Tervola, Tarja 2005. Vaikuttavuus käsitteenä ja arvioinnin kohteena teoksessa Niemi, E. 2005. Pysyvä muutos. Kehittämishankkeiden vaikuttavuutta etsimässä.

Uusikylä, Kari 2004. Laulamisen ilo, soittamisen lumo. Teoksessa Kauppinen, Eija & Sintonen, Sara (toim.) 2004. Musikaalinen elämä. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Uusikylä, Kari & Piirto, Jane 1999. Luovuus. Taito löytää, rohkeus toteuttaa. Jyväskylä: Atena kustannus.

Wirilander, Hannele 2000. Meidän opistomme. Mikkelin kansalaisopisto 1921-2001. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

KYSYMYSLOMAKE (viikonloppukurssi)

1. Mikä motivoi sinut lähtemään kurssille?

2. Olitko asettanut omalle oppimisellesi tavoitteita? Millaisia?

3. Tunnetko saaneesi kurssilla yhden tai useamman positiivisen oppimiskokemuksen?

4. Kehittämisehdotuksia kurssille?

5. Muuta mieleen tulevaa.

Kiitos vastauksistasi!

AIKUISTEN MATALAN KYNNYKSEN BÄNDIKURSSI 2013-2014
ALKUKYSELY

1. Mikä motivoi sinut lähtemään kurssille?

2. Oletko asettanut omalle oppimisellesi tavoitteita? Millaisia?

AIKUISTEN MATALAN KYNNYKSEN BÄNDIKURSSI 2013-2014
(LOPPUKYSELY)

1. Muistele millaisia tavoitteita asetit omalle oppimisellesi kurssin alussa. Miten onnistuit niiden saavuttamisessa?

2. Tunnetko saaneesi kurssilla yhden tai useamman positiivisen oppimiskokemuksen? Mitkä asiat edistivät ja mitkä estivät oppimistasi?

3. Mitä opit bändisoitosta?

4. Miten ajattelet musiikin harrastamisesi tästä eteenpäin jatkuvan?

5. Oliko kurssin kynnys tarpeeksi matala?

6. Kehittämisehdotuksia kurssille

7. Muuta mieleen tulevaa

KIITOS VASTAUKSISTASI!